...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй ...рховно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган

№ 246 (6166)
ДЕКАБРИИН 15
СУББОТО
1951 он

Сэн 20 мүнгэн.

Үглөөдэр арадай сүүдүүдые һунгаха һунгалта болохонь.

НҮХЭД ҺУНГАГШАД! Коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудта голосуудаа үгэжэ, большевистскэ партида, агууехэ вождь нүхэр Сталинда үнэн байдагаа үшөө дахин харуулая.

...ХОЗНИГУУДАЙ АГРОЗООТЕХНИЧЕСКЭ ҺУРАЛСАЛЫЕ САГ ҮРГЭЛЖЭ ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ

...шевистскэ парти, Советскэ ...льство болбол манай ...иалистическэ хүдөө ажахые ...нь хүгжөөхын тула, тэрэ... ...ьтурые улам дээшэлүүлхын ...аа ехэ анхарал оролдол...ана. Энэ зорилгоор кол...нитын кадрнуудые, хүдөө ... мастернуудые бэлэдхэхэ ...жэлэй курсанууд үнгэрһэн ...мхидхэгдэһэн байна.

...жэлдэ агрозоотехническэ ...удта занятинуудай эхил...эр һара болобо. Колхозни... һуралсалые һайнаар эмхид...ижалтатайгаар ябуулха бү... боломжонууд бии байгаа. ...сануудта зааха мэргэжэл...тэдэнтэй семинарнууд үн...һэн байха юм. Курсануудта ...лай үзэхэ номууд, програм...н бусад зүйлнүүд бии.

...зно нинтын кадрнуудые ...э хэрэгэй гүрэн түрын удхашанартай байһаниие ...н газарта гурбан жэлэй ...удай хүдэлмэри һайнаар ...дэһэн байна. Жэшээнь, ...аймагай колхозуудта агро...ическэ 25 группа эмхидхэг...0 гаран колхозннгууд һура...а. Бүхы группануудта заня...таһалдалгүйгөөр, һайнаар ...дэнэ. Тиимэһээ колхоз... һуралсалда эдэбхитэйгээр ...даг, хүдөө ажахын ...ехэтэ һонирхожо шудалдаг ...н бусадшье аймагуудта ...шээнүүд бии.

...ье, республикые бүхы дээ...аад үзэбэл, колхозно нии...рнуудые бэлэдхэхэ гурбан ...урсануудай хүдэлмэри хаи...гөөр ябажа байна. Хамта ... мянган колхознигууд һу... ёһотой байһан аад, мүнөө ... 3 мянга үлүүтэй хүнүүд ...жа байна. Зарим аймагууд...өөр хараалагдаһан агро...ическэ олон группанууд үшөө хүрэтэр эмхидхэгдээдүй, ...дые хүтэлбэрилхэ мэргэ...гүйсэд томилогдоогүй бай... Илангаяа Хэжэнгын, Хо...рини, Мухаршэбэрэй, Түн...а Курумканай аймагуудта ...игуудай һуралсал муугаар байна. Эдэ аймагуудта тон ...группанууд эмхидхэгдэһэн ...е, занятинуудынь саг соо...раммын ёһоор үнгэрэгэ... Энэ юун дээрэһээ болооб ...эрэ дурсагдаһан аймагуу...лбэрилэгшэд колхозно нии...рнуудые бэлэдхэхэ ба хү...ахын мастернуудые ургуул...эй шухала удхашанартай ...е тоодоггүй байха юм. ... аймгүйсэдкомуудай түрүү... ба хүдөө ажахын ... даагшанар колхознигуудай ...ые курса даагшанарта бү... найдажархёод, энэ һурал...ар ябажа байһан тухай һо...гүй, бодото туһаламжа ...гүй байна.

...шадай депутадуудай Торинн ...эй гүйсэдком аймагай кол... 14 группа эмхидхэхэ гэжэ ...эн юм. Теэд энэ шиидхэбэ... дүүргэлтые аймгүйсэдком, ...рүүлэгшэ нүхэр Таюрский ...ье шалгаагүй, тэрэниие ...э гэжэ бүри оролдоогүй ...м. Тиимэһээ мүнөө тус ай...үнэндөө нэгэшье группа ...илнэгүй. Колхозно ниитын ...ые бэлэдхэхэ хэрэгые ...хүтэлбэрилжэ» болохогүйнь ...ой.

...ликын хүдөө ажахын ми...о ба тэрэнэй хүдөө ажа...пагандын управлени гур...й курсануудай хүдэлмэриие ...улха эрид хэмжээнүүдые ..., энэ талаар аймагай хү...ахын таһагуудта шанга ...энэгүй гэжэ тэмдэглэхэ хэ... ...үдөө ажахын пропагандын ...и колхознигуудай һурал...анарые дээшэлүүлхэ, тү...эжэлтэдэй дүршэлые дэлгэ...ирэтай юумэ хэнэгүй.

...но кадрнуудай эрдэмые ба ...ние дээшэлүүлгэ хадаа хү...ые саашадань хүгжөөл...гын шухала нүхэсэл мүн. Тиимэһээ аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд гурбан жэлэй агрозоотехническэ курсануудай хүдэлмэрие саг үргэлжэ хүтэлбэрилхэ ёһотой. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, һуралсалай программын дүүргэлтые хододоо шалгажа, хинажа байха, занятинуудай шанарые һайжаруулха, наукын заабаринуудые колхозой ажал хүдэлмэритэй холбохо, курсануудай багшанарта туһалжа байха гэһэн удхатай.

Гурбан жэлэй курсануудай хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ талаар олон колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба партийна эхин организацинууд ехэ оролдолго, үүсхэл гаргаһан байха юм. Жэшээнь, Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Лазарев, партийна эхин организаци зоотехническэ группа саг соонь эмхидхээд, тэндэ һуралсаха 21 малшадые томилһон байна. Занятии үнгэргэхэ гэр һайнаар түхеэрэгдээ, һуралсалда хэрэгтэй зүйлнүүд абтанхай. Тиимэһээ колхознигуудшье урматайгаар һурадаг, участково зоотехник нүхэр Малыгин занятинуудые һайнаар үнгэргэдэг байна.

Зүгөөр, агрозоотехническэ курсануудай хүдэлмэриие өөһэдынгөө хэрэг бэшэ гэжэ тоолодог, тэрээнһээ зайсадаг колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд бии байна. Энэ тон буруу ябадал мүн. Колхозой правленинүүд курсануудай материально-техническэ база хангахаһаа гадна, колхознигуудайнгаа ямараар һуража байһан тухай хододоо һонирхохо, мэргэжэлтэдтэ туһа хүргэхэ, ниитын кадрнуудые бэлэдхэлгэ тухай тоосоое заседани дээрээ шагнажа байха ёһотой.

Һуралсалай шанар хадаа багшанарай, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй хүдэлмэриһөө ехэнхидээ дулдыдана. Республика доторнай хэдэн зуун агрономууд, зоотехнигүүд, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд курсануудта ном заана. Энэ хүдэлмэреэ нэрэ хүндын хэрэг, ехэ этигэл найдабари гэжэ тоолодог, олониитэ колхознигуудта советскэ мичуринска наукын ба түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые ойлгуулан нэбтэрүүлхын түлөө хамаг һаналаа табидаг, оролдосотойгоор хүдэлмэрилдэг мэргэжэлтэд олон. Жэшээнь, Тарбагатайн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо агроном нүхэр Копылова 17 колхознигуудые хоёрдохи жэлээ һургажа байна. Энэ нүхэр занятинуудаа һонирхолтойгоор үнгэргэдэг, хүдөө ажахын наукые колхознигуудта гүнзэгыгөөр ойлгуулдаг, ажал хүдэлмэритэйнь холбодог юм. Мүн нүхэд Цыренлоржиев, Никонова, Дондоков, Ломбоев, Попова, Казарин болон бусад мэргэжэлтэд һайнаар хүдэлмэрилнэ. Теэд колхознигуудай һуралсалда зарим нэгэн мэргэжэлтэдэй хайхарамжагүйгөөр хандадагынь гайхалтай байна. Ушарынь, мэргэжэлтэд болбол колхозно ажалай мастернуудые ургуулхын түлөө хэнһээшье ехээр оролдохо ёһотой бшуу.

Колхознигуудай теоретическэ һуралсалые хүдөө ажахын практикатай холбохо шухала. Курсануудай багшанар зарим занятинуудаа поли дээрэ, фермэ дээрэ үнгэргэхэ, үрһэ сэбэрлэхэ, саһа тогтоохо, малда эдюулхэ тэжээл буйлуулха гэхэ мэтын хүдэлмэри хэхэ зэргэтэй. Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй лекци шагнаха, хүдэлмэриинь дүршэлтэй танилсаха хэрэгтэй.

Хүдөө ажахын пропагандын управлени, аймагай хүдөө ажахын таһагууд курсануудай багшанарта хододоо туһалха, тэдэнтэй семинар үнгэргэжэ байха уялгатай.

Хүдөө ажахын талаар парти, правительствын табиһан гол зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ хүдөө ажахын мастернуудые бэлэдхэлгэ ехэ удхашанартай гээшэ. Тиимэһээ гурбан жэлэй агрозоотехническэ курсануудай хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулха, большевистскээр хүтэлбэрилхэ шухала.

ШОФЁРНУУД—ЗУУМЯНГАТАН

...НЮС. Литовско ССР-эй ...спортын хүдэлмэрилэгшэ...өөн боложо дүүрэбэ. Тэ...ильнюс, Каунас, Клайпеда ...бликын бусад городуудай ...ын эрхим шоферпууд, механигууд, хүдэлмэрилэгшэд-заһабарилагшад хабаадалсаа.

Литвагай автоажахынуудта табадахи жолоошо бүхэн зуумянгатан болонхой.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, ВКП(б)-гэй Обкомдо

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗУУДТА МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ ҮНГЭРГЭЛГЭДЭХИ ЕХЭ ДУТАГДАЛНУУД ТУХАЙ

СССР-эй Министрнүүдэй Совет хадаа 1951 оной декабриин 1-нэй тогтоол соогоо Союзай хэдэн республиканууд, хизаарнууд ба областьнуудай колхозууд ба совхозуудта 1951—1952 ондо малай үбэлжэлгэ үнгэргэлгэдэ ехэ дутагдалнуудай гараһан тухай тэмдэглэһэн байна. Энэнь манай республикада сүм хабаадана гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй обкомой бюро тоолоно. Республикын колхозуудта малай үбэлжэлгэ тон хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэжэ байна. Олон аймагуудай, түбхын түрүүн Закаменай, Торинн, Зэдын, Сэлэнгын, Иволгын, Хэжэнгын, Яруунын, Хоринн, Мухаршэбэрэй, Бичурын ба Кударын аймагуудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд «Малай үбэлжэлгэ үнгэргэхэ тушаа партийна организацинуудай зорилгонууд тухай» ВКП(б)-гэй обкомой VI пленумэй тогтоолые хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ, малай үбэлжэлгые үнгэргэлгэдэ гараһан ехэ дутагдалнуудые зайсуулхын тула зохихо хэмжээ абанагүй.

Нэрлэгдэгшэ ба бусад хэдэн аймагуудай колхозуудта малай байрануудые барилгын ба заһабарилгын түсэб дүүргэгдээгүй, малай үбэлжөөнэй газарнуудта тэжээлэй хүрэхэ запас шэрэгдээгүй, полинуудай соломо ба зелёнко суглуулжа дүүргэгдээгүй байна, бүдүүн, шэмэтэ ба концентрированнэ тэжээл малда эдюулхын урда тээ уридшалан буйлуулагданагүй, туранхай, хүшэ тамир муутай ба үбшэн малнууд, илангаяа түлнүүд тусгаар бүлэгүүд болгогдожо илгагдаагүй байна.

Малай үбэлжэлгые бэлэдхэлгэдэ ба эмхидхэлгэдэ зарим колхозуудай ба аймагуудай хүдэлмэрилэгшэдэй иимэ харюусалгагүйгөөр хандаһан дээрэһээнь үбэлжэлгын бүри эхиндэ нилээд олон мал илангаяа Сэлэнгын, Торинн, Яруунын, Кударын, Бичурын, Мухаршэбэрэй ба Хэжэнгын аймагуудта үхэһэн байна.

Зарим аймагуудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тэжээлэй запасые ехэдхэхын тула үдэр бүри оролдохын ба тэрэниие химгадалтайгаар гаргашалхын оронда, үбэлжэлгын эхиндэ сагай уларилай дулаан байһан дээрэһээ тэжээлэй зарим тэды хубиие арбилһанаараа һанаагаа амарха ябадал гаргана, энэ хадаа малажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ хоротой ба саашадаа тэсэшэгүй байна гэжэ республикын Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй обкомой бюро тоолоно. Иимэ хүтэлбэрилэгшэд хадаа энэ алмалтамнай үбэлдөө хүсэд хүрэхэ тэжээлээр малые хангана гэжэ эндүүрэн һанаад, республикын олонхи колхозуудта тэжээлэй ехэ дутамаг байһыень алмалтаар хүсэлдүүлхэ аргагүй байһые хараадаа абанагүй.

Һанаа амар байһан ябадал хадаа малай үбэлжэлгые эмхидхэхэ ба үнгэргэхэ хэрэгтэ анхарал һуладхаа. Энээнэй эсэстэ тэжээлэй запас бэлэдхэхэ, малые дэбисхэрээр хангаха, малай байра заһабарилжа дүүргэхэ, малай фермэнүүдые хэрэгтэй кадрнуудаар бүридүүлхэ хүдэлмэри колхозуудта муугаар эмхидхэгдэнэ.

Республикын олон колхозуудта, илангаяа Бичурын, Мухаршэбэрэй, Иволгын, Кударын, Тарбагатайн, Торинн, Хоринн ба Хэжэнгын аймагуудай колхозуудта бэлэдхэгдэһэн тэжээлые бүридхэлгэ ба харууһалга, илангаяа гаргашалга тон хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэһэн байна. Бүхы колхозуудта фермэнүүдэй, гүүртэнүүдэй ба отарануудай даагшадта тэжээл актаар тушаагдаха аад, мүнөө хүрэтэр тушаагдаагүй байна. Олон колхозуудай фермэнүүдтэ хүдэлмэрилжэ ябаһан колхознигууд тэжээл гаргашалха һарын түсэбтэй ба мал эдеэлүүлхэ нормотой танилсуулагдаадүй байна. Энээнһээ боложо тэжээлые эзэн бусаар гаргашалха, урихэ, хулгайлха ба гэмтээхэ ушарнууд үзэгдэнэ. Колхозуудта гүрэнэй үгэһэн концентрированнэ тэжээлые шэрэжэ абаашалгада олон аймагууд харюусалгагүйгөөр хандана.

Республикын хүдөө ажахын Министерство, аймгүйсэдкомууд ба партиин айкомууд, МТС-үүдэй директорнүүд, колхозуудай правленинүүд ба партийна эхин организацинууд колхозой малажалай фермэнүүдтэхи хүндэ хүдэлмэриие, илангаяа малда эдюулхын урда тээ тэжээл бэлэдхэлгые (хэршэлгэ, ууралтуулга ба бүдүүн тэжээл буйлуулга, корнеплод ба хартаабха хэршэлгэ, орооһо таталга) механизацилхын тула ямаршье оролдолго гарганагүй.

Машинно-тракторна станцинууд бэсэ абашоод, колхозуудта малай үбэлжэлгын ябаса тухай һонирходоггүй, энэ хэрэгтэнь зохихо туһаламжа үзүүлнэгүй гэжэ республикын Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй обкомой бюро тусгаар тэмдэглэнэ.

Олон аймагуудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органууд, колхозуудай правленинүүд ба партийна эхин организацинууд малажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ культурно-ажаһуудалай зохистой услови бии болгохо хэрэгтэ хайхарамжагүйгөөр хандана. Олон фермэнүүдтэ колхознигууд заһабарилагдаагүй гэрнүүдтэ ажаһуудаг, түлеэ түлишөөр, гэрэлээр ба түрүүшын хэрэглэлэй зүйлнүүдээр хангагдаагүй байна. Пастухууд, хонишод, адуушад ба харуулшад дулаан хубсаһаар, буу зэбсэгээр хангагданагүй.

Партиин айкомууд ба колхозуудай партийна эхин организацинууд малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда, илангаяа малай үбэлжэлгын холын газарнуудта байһан малшадай дунда, политическо-ниитын хүдэлмэри ба социалистическэ мүрысөө хангалтагүйгөөр эмхидхэнэ.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой **тогтоохонь:**

Республикын колхозуудта малай үбэлжэлгэ амжалтатайгаар үнгэргэхэ ба ниитын бүхы малые бүрин бүтэн ондо оруулха гээшэ республикын партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудай, колхозуудай правленинүүдэй ба эхин парторганизацинуудай шухала зорилго мүн гэжэ тоолохо.

«Республикын колхозуудта малай үбэлжэлгэ үнгэргэхэ талаар партийна организацинуудай зорилгонууд тухай» ВКП(б)-гэй обкомой VI пленумэй тогтоолые бүрин бэелүүлхын тула нэмэлтэ хэмжээ абахыень республикын хүдөө ажахын Министерствоһээ, партиин айкомууд ба аймгүйсэдкомуудһаа, колхозуудай правленинүүд ба эхин парторганизацинуудһаа эрихэ.

Республикын хүдөө ажахын Министерствые, аймгүйсэдкомууд ба партиин айкомуудые, колхозуудай правленинүүд болон парторганизацинуудые уялгалха гэбэл:

а) бэлэдхэгдэһэн тэжээлэй зүйлнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ, малай тэжээл ба харууһые һайжаруулха, тамир шадал муутай, туранхай, хамуутай ба бусад үбшэнүүдтэй малнуудые барандань тусхай бүлэгүүд болгон илгаха, тэжээлэй ба харууһанай эрхим услови хангаха зэргээр малай ба шубуунай гарзалалга бүримүһэн болюулхын тула эрид хэмжээ абаха;

б) тэжээл бүридхэлгые бүхы колхозуудта тон гуримтай болгохо, бүдүүн, шэмэтэ ба концентрированнэ тэжээл зохидоор хадагалан, зүбөөр хэрэглэхэ ябадал хангаха. Малай үбэлжэхэ газартань бүхы бүдүүн тэжээл энэ оной декабрь һарын турша соо зөөжэ абаашаха, энээнэй тулада колхозуудай ба МТС-үүдэй транспортна бүхы хэрэгсэлнүүдые ашаглаха, фермэнүүдые, гүүртэнүүдые ба отарануудые даагшадта бүхы тэжээл актаар тушаан үгэхэ, шухала болоһон ушарта үбһэ тэжээл эрьен хинагшад ба харуулшадые томилхо. Бүдүүн, шэмэтэ ба концентрированнэ тэжээлые заабол буйлуулан бэлэдхэжэ малда эдюулхэ ябадалые гурим болгон тогтоохо. Колхозуудай бүдүүн тэжээл жэжэ болгон үйрүүлгэдэ машинно-тракторна станцинуудые үргэнөөр хабаадуулха;

в) һара һарын түсэбүүдтэй зохилдуулагдан тэжээлэй зүбөөр хэрэглэгдэжэ байһые колхозуудай шалгалтын комиссинуудтай хамтадаа һарадаа хоёрһоо үсөөн бэшээр шалгаха ба шалгалтынгаа дүнгүүдые колхозуудай правленинүүдэй заседанинууд дээрэ малажалай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар хаража үзэдэг байхыень зоотехнигүүдые, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдые, агрономуудые уялгалха;

г) имагтал гүрэнэй кредидээр концентрированнэ тэжээл абаха гэжэ колхозуудай ба районуудай хүтэлбэрилэгшэдэй найдаад һуудаг заншалые эрид шүүмжэлэн буруушааха ба гүрэнэй үгэһэн концентрированнэ тэжээлые ниитын малажалай хэрэглэмжэдэ зорюулан болзор соонь худалдан абаха, илган шэлэхэ ба зүбөөр хэрэглэхын тула зохихо хэмжээнүүдые абаха. Энэ зорилгодо хэрэглэгдэхэ мүнгэ зөөри олохын тула дотоодын бүхы арга боломжоёо гулидхалгада онсо анхарал хандуулха. Концентрированнэ тэжээл шэлэн абалгада, колхозуудай ба фермэнүүдэй хоорондо зүбөөр хубаарилгада, мүн тэдэниие зүбөөр худалдаха ба хэрэглэхэ ябадалда нарин хиналта табиха;

д) бии байһан тэжээл тухай, гүрэнэй үгэһэн концентрированнэ тэжээл абалгын ябаса тухай энэ оной декабриин 15-һаа эхилээд үбэлжэлгын эсэс хүрэтэр 15 хоног бүриин бүридхэл хэдэг байха гэжэ тогтоохо;

е) ниитын малажалай хэрэглэмжэдэ зорюулжа потребкооперацяар, бэлэдхэлэй Министерствээр дамжуулан колхозуудай абаһан малай тэжээлэй орооһо ба орооһоной үлэгдэлнүүдые гүрэнэй, мүн колхозно тээрмэнүүдтэ татаһанай түлөө гаренцева түлбэриһөө колхозуудые 1952 оной нэгэдэхи ба хоёрдохи кварталнуудта СССР-эй Министрнүүдэй Совет сүлөөлөө гэжэ ойлгуулха;

ж) малай бүхы байрануудые дары заһабарилжа ба дулаалжа дүүргэхэ, фермэнүүдтэ байһан бүхы малаа байлгаха байра бариха ба зохистой болгохо хэмжээнүүдые абаха. Үнеэдэй тугаллажа, хонидой хурьгалжа ба гахайнуудай түрэжэ эхилхэ үе хүрэтэр, малай бүхы фермэнүүдтэ түрэлгын дулаан байрануудые, мүн шэнэ түл байлгаха тусхай байрануудые хүсэд хүрэхэер түхеэржэ, түл абалгын бэлэдхэлдэ онсо анхарал хандуулха.

Колхозно малажалай фермэнүүдтэ малай үбэлжэлгын ямараар үнгэргэгдэжэ байһые аймгүйсэдкомуудай ба партиин айкомуудай тусхай комиссинуудаар бүхы районуудта ба колхозуудта энэ оной декабриин 25 хүрэтэр шалгажа, гүрэнэй шалгалта хэхыень хүдөө ажахын Министерствые, аймгүйсэдкомууд ба партиин айкомуудые уялгалха.

Гүрэнэй шалгалтын үедэ тус комиссинууд колхозуудай правленинүүдтэй ба парторганизацинуудтай хамтадаа иимэ хэмжээнүүдые абаха ёһотой:

а) тэжээл гаргашалгын хэрэг хүсэд гуримшуулха, ниитын бүхы малнууд ба шубуудые дулаан байрануудаар, һайн харууһаар хангаха, саг соонь ба зүбөөр эдеэлүүлхэ, тааруугаар бэлдэгдэһэн уһалууринуудһаа уһалха;

б) малнуудые харууһалдаг ба тэжээл зөөдэг колхознигуудые болбосон байраар, түлишөөр, гэрэлээр, дулаан хубсаһаар хангаха;

в) малажалда хүдэлмэрилжэ дүй дүршэлтэй болоһон эрхим колхознигуудые эльгээн, малажалай бригадануудые һаалишадаар, тугалшадаар, хонишодоор, гахайшадаар, үхэршэдөөр, моришодоор ба адуушадаар хүсэлдүүлэн бүридүүлхэ;

г) малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай эмхидхэл ба түлөөһые эрид һайжаруулха. Абтаһан ашаг шэмэһээ, малай шадал тамирһаа, бүтэн бүрин байлгаһаа дулдыдуулан ажалта үдэрнүүдые зүбөөр, саг соонь бэшэлгэдэ, тэрэшэлэн ашаг шэмэ абаха, залуу мал түлжүүлхэ, бодо мал үсхэхэ даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө ажалай нэмэлтэ түлөөһэ саг соонь үгэлгэдэ онсо анхарал хандуулха.

Гүрэнэй шалгалтын дүнгүүдые колхознигуудай суглаанууд дээрэ, колхозуудай правленинүүдэй заседанинууд, партийна эхин организацинуудай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, элирүүлэгдэһэн дутуунуудые усадхаха тодорхой хэмжээ абаха.

Малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэхи ехэхэн дутуунуудые богони болзор соо зайсуулхыень ВКП(б)-гэй айкомуудые, колхозуудай партийна эхин организацинуудые уялгалха. Бүхы фермэнүүдтэ улаан булангуудые байгуулха, малажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ зорюулан аймагуудай, МТС-үүдэй болон колхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй элидхэл хэдэг байха ябадал хангаха. Колхоз бүхэндэ малай үбэлжэлгэ амжалтатай һайнаар үнгэргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ.

Колхозуудтахи малай үбэлжэлгын хэрэг өөһэдөө сэхэ эрхилхыень, тус асуудалнуудые партиин айкомуудта, аймгүйсэдкомуудта хаража үзэдэг байхыень аймгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрһээ, партиин айкомуудай нэгэдэхи секретарьнуудһаа эрихэ. Колхоз бүхэндэ үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэхэ ба малаа бүрин бүтэнөөр ондо оруулха хэрэг хангалгын түлөө колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө, хүдөө ажахын органуудай хүдэлмэрилэгшэдһөө эрилтэ хэлгэеэ эрид шангадхаха, колхозно ниитын малнуудые гарзалуулһан ба урихэн зэмэтэ нюурнуудые шангаар хэһээхэ.

Малай үбэлжэлгэ бүри һайнаар хүтэлбэрилхыень, энэ хэрэгтэ тохёолдоһон дутуунуудые зайсуулхын тула шухала хэмжээ дары абахыень, малай үбэлжэлгэ амжалтатайгаар үнгэргэлгын түлөө хүдөө ажахын органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, МТС-үүдэй директорнүүдэй ба зооветеринарна мэргэжэлтэдэй харюусалга дээшэлүүлхыень хүдөө ажахын Министерствоһээ эрихэ.

Һаалишадай оролдосотой ажал

Закаменай аймагай Цакирай сельсоведэй «Боевик» колхозой түрүү һаалишад малай тоо олошоруулхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула оролдосотойгоор ажаллана. Колхозой ахалагша һаалишан нүхэр Ц. Жабуева энэ жэлдэ 15 үнеэдһээ 15 тугалнуудые абажа түлжүүлһэн, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 850 литр һү һааһан байна.

Мүн һаалишан М. Соктоева нүхэр Жабуеваһаа дутуугүйгөөр ажаллан, дааһан үнеэн бүриһөө тугал абажа, түлжүүлээ.

Б. Шоёнов.

Сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөнэ

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой луговод Дымбрыл Намсараев бригадынгаа гэшүүдтэй хамта сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөжэ эхилһээр үнинэй. Мүнөө эдэнэр сабшалангай газар дээрэ 2300 ашаа наг шэбхэ зөөһэн, 7 центнер үнэһэ, шубуунай 15 центнер аргал суглуулһан байна.

Мүн уһалууриин системын 600 метр канавые заһабарилжа дүүргэээд, хабар сабшалан уһалхын тула эдэнэр тошон халяажа мүльһэ суглуулгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэжэ дүүргэхэеэ байна.

В. Бадашкеев.

ҮГЛӨӨДЭР АРАДАЙ СҮҮДҮҮДЫЕ ҺУНГАЛГА БОЛОХОНЬ

* *

Дүрбэдэхи пунктда

Арадай сүүдүүдые һунгаха һунгуулиин № 2 округой дүрбэдэхи пунктда хүн зон олоороо ерэнэ. Тус пунктда бидэнэй орохо үеэр тэндэ дежурилжа байһан, Бурят-Монголой АССР-эй габьяата артист Цырен Шагжин һунгагшадые хүндэтэ айлшадтал адляар хүлеэн абаба...

Һунгуулиин тус округ соо Городской районой хоёрдохи участогай арадай судьяда кандидадаар большевистскэ партиин үнэн басаган Наталья Ивановна Сабурова, арадай заседательнуудта кандидадаар 75 хүн регистрацилагдаа. Тэдэнэй тоодо хлебокомбинадай стахановка-хоёрзуутан В. Матвеева, гүрэнэй типографиин цехын начальник П. Москалёв, пединститудай һургагша М. Юшина, Бурстройтрестын инженер Круза, зоотехник А. Хилтухинов, бухгалтер Анна Миронова, уранзурааша Даши Дамбаев болон бусад оролсоно.

Бурят-Монголой Ленинэй ордентэ оперо ба баледэй театрын байшангай уужам һаруул комнато соо тус пункт нээгдэнхэй. Большевистскэ партиин, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд, гоё һайханаар зураһан зурагуудые пунктын хана бүридэ харанабди. Элдэб панно, лозунг олон.

Хүрин бархадаар хушаатай ута стол дээрэ элдэб журналнууд, уранһайханай номууд, центральна ба областной газетэнүүд олоороо дэлгээтэй. Амаралтынгаа үдэрые культурнаар үнгэргэхын тула үхибүүдтэеэ, бүхэли бүлөөрөө ерэһэн хүнүүд дуратай журнал, газетэнүүдээ уншана, элдэб асуудал һурана. Тэрээндэнь нүхэр Шагжин тобшохон аад, тодо харюу үгэнэ.

Атомна зэбсэг хорихо тухай ООН-эй Генеральна Ассамблей дээрэ советскэ делегациин толгойлогшо нүхэр А. Я. Вышинскиин хэһэн дурадхал тухай, Сиридэ сэрэгэй переворот болоһон тухай асуудал пенсионер Артёмов һуража, зохихо тайлбари абана.

Эмхидхэлэй-техническэ бэлэдхэл энэ пунктда дүүрэнхэй. Һунгагшад списогүүдтэ өөһэдыгөө шалгажа дүүргээ. Һунгуулиин урнанууд, тамга, ласа, бюллетеньнүүд бэлэн болгогдонхой. Һунгуулиин кампаниин эхилһэнһээ хойшо республикын эрхим артистнуудай хабаадалгатайгаар эндэ 5 дахин концерт табигдажа, тэдээнииє хэдэ мянган һунгагшад хараа.

Тус пунктын 1400 гаран һунгагшадай дунда партийна 10 эхин организациин агитаторнууд ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Республикын юстициин Министерствын парторганизациин агитаторнууд нүхэд Яхомова, Борсов болон бусад һунгагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри илангаяа эдэбхитэйгээр ябуулна. Хамта дээрээ эндэ 40 агитаторнууд хүдэлмэрилнэ. Арадай судьяда кандидат нүхэр Сабурова, арадай заседательнуудта кандидадууд баяр баясхалангай оршон байдалда һунгагшадтайгаа уулзажа, өөһэдынгөө биографитай болон ажал-ябуулгатай тэдэнэрые танилсуулһан байна.

Г. Бадмаев.

*

Арадай судьяда кандидат

Степан Матвеевич Убеевые Закаменай аймагай Щетинкинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхознигууд, промкомбинадай хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив аймагай арадай судьяда кандидадаар дэбжүүлээ.

Степан Матвеевич Иркутскэ областиин Бохансй аймагай үгытэй таряашанай бүлэдэ 1923 ондо түрэһэн юм. Нүхэр Убеев долоонжэлэй һургуули дүүргээд, Сэлэнгын зооветтехникумэй 4-дэхи курсада һуража байтараа 1941 ондо Советскэ Армиин зэргэдэ алба хэхэеэ ошоһон байна. Тэрэ хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ герой-город Ленинградые эрэлхэгээр хамгаалалсаа, армиһаа табигдаһанайнгаа һүүлээр Сэлэнгын аймагта багшаар хүдэлмэрилөө. 1950 онһоо хойшо нүхэр Убеев Сэлэнгын аймагай арадай судьягай үүргые дүүргэжэ байна. Тэрэ хадаа советскэ хуулиие наринаар сахихаһаа гадна, ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулдаг, ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ шударгыгаар хабаададаг юм.

Арадай судьяда кандидат коммунист Степан Матвеевич Убеевэй түлөө Закаменай аймагай ажалшадай өөһэдынгөө голосуудые нэгэн һаналаар үгэхэ байһаниинь лабтай.

Б. Дашиев.

Кандидадуудтаяа уулзаба

№ 9 һургуулиин байшан соо декабриин 10-най үдэр 180 үлүүтэй һунгагшад сугларба.

Ажалшадай депутадуудай Улан-Удэ городой Городской райсоведэй этигэмжэтэ нүхэр Мисилевич үгэ хэлэхэ зуураа, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогоор арадай судьяда кандидат боложо дэбжүүлэгдэһэн нүхэр Галина Дмитриевна Шишкинагай, арадай заседательнуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэд Табинаев, Беляева, Павленко болон бусадай түлөө декабриин 16-най үдэр нэгэн хүн шэнгеэр голосуудаа үгэхыень сугларагшадые уряалаа.

—Арадай үнэн басаган нүхэр Шишкина советскэ хуули ёһые наринаар сахина,—гэжэ агитпунктые даагша нүхэр Суздальницкая хэлэбэ.—Тэрэ хадаа Городской районой нэгэдэхи участогай арадай судьягай тушаалда байхадаа бидэнэй этигэл найдабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр харюулаа, саашадаашье харюулха байһандань этигэнэбди.

Нүхэр Шишкинагай, арадай заседательнуудта кандидадуудай түлөө нэгэн һаналаар голосовалхыень һунгагшадые уряалжа, нүхэд Лев, Колмакова, Николаев болон бусад үгэ хэлээ.

Д. Данилов.

Оролдосотой дархан

Хориин МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд өөрынгөө эрхим дархан Аюр Бадмаевич Бояновые арадай заседательда кандидадаар нэгэн һаналаар дэбжүүлээ.

Нүхэр Боянов 17 наһатайдаа 5 бишыхан дүүнэдтэеэ эхэ эсэгэһээ гээгдэһэн юм. Тиигэжэ ехэ бэрхэ байдалда ороһон байгаа. Гэбэшье, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой 1930 ондо эмхидхэгдэхэдэ түрүүшүүлэй тоодо тэрээндэ ороһон байна. Колхозно зам лэ нүхэр Бояновта зол жаргалтай байдал олгоо.

Табанжэлэй турша соо колхоздоо тэрэ үнэн сэхээр хүдэлмэрилөө. Аюр Бадмаевич 1935 ондо МТС-тэ орожо ажаллаһан юм. Хэдэн жэлдэ трактористаар хүдэлмэрилөөд, хожомынь дархан болоһон байгаа. Оролдосотой хэшээлтэйгээр ажаллаһанай ашаар нүхэр Боянов мэргэжэлтэй боложо шадаа.

Мүнөө Аюр Бадмаевич ажалайнгаа нормо 120—180 процент дүүргэнэ. Стахановскаар ажаллаһанай түлөө МТС-эй дирекциин зүгһөө хэдэ дахин баясхаланда хүртэһэн байха юм.

Һунгагшадайнгаа найдабариие коммунист нүхэр Бояновай харюулжа шадаха байһаниинь лабтай.

Г. Жабонова.

Агитбригада колхозуудаар ябаба

Закаменай аймагай культурын байшангай агитбригада Санагын, Енгорбойн, Хужарай ба Бур-Цакирай сомонуудай колхозуудаар ябаба. Тус бригадынхид «Коммунизмын агууехэ барилганууд», «Уласхоорондын байдал», «Советскэ сүүд—дэлхэй дээрэ эгээн демократическа сүүд» гэһэн темэтэй лекцинүүдые уншаа. Тэрэшэлэн колхознигуудта концерт харуулба. Концертынь репертуарта бурят-монгол дуунууд, шүлэгүүд, танцанууд ба жэжэ зүжэгүүд бии. Мүн колхозуудай ханын газетэнүүд ба «дайшалхы хуудаһануудые» гаргалсаһан байна.

Коммунизмын агууехэ барилганууд дээрэ

Габьяа ехэтэйгээр ажаллагшад

Ергенскэ шэлын хормойгоор янгинама хүйтэн һалхин үлеэнэ. Барилгашад дулаан хубсаһа үмдэнхэй. Волго-Доной Береславскэ барилгын районой начальник Иван Кириллович Бирюковой сонхоор водохранилищиин саада үндэр эрье харагдана. Сагаан хүхэ гранит хушалтатай, хоёр километр утатай плотинын һүүлынь энэ эрьедэ ерэжэ туланхай.

Бирюковой кабинедтэ парторганизациин секретарь Герасим Минаевич Загвоздкин, барилгын комитедэй түрүүлэгшэ Алексей Васильевич Веселовский хоёр оробо.

—Веселовский бидэниие дахин баярлуулба,—гээд Загвоздкин эхилбэ.—Ямар һониинуудые бидэндэ Калачһаа тэрэнэй асарһаниие шагныш, Иван Кириллович.

—Зай яахаб, хөөрыш даа,—гэжэ Бирюков барилгын комитедэй түрүүлэгшэдэ хандан хэлэбэ.

Веселовский мэнэ һаяхан Калачһаа бусажа ерэһэн байба. Тэндэ барилгын управлени, политотдел ба профсоюзна организаци Октябриин урда тээхи мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргаһан байгаа.

—Барилга дээрэ түрүү һууринуудые эзэлһэн коллективүүдэй списогые миил уншаад үгэһүүб,—гэжэ тэрэ хэлэбэ.

—Зай юрэ хөөрөөд үгыш даа,—гээд Загвоздкин тэрээниие яаруулна.

—Зай юу хөөрэхэб даа. Районууд сооһоо манай район нэгэдэхи һуури эзэлээ.

—Ойлгосотой, саашань хэлэ,—гэжэ Бирюков намдууханаар хэлэбэ.

—Гидроузелнуудай дундаһаа Береславский Варваровский хоёрнай түрүүшын һууринуудые хубаалдаба. Бетонно заводуудай дундаһаа манай заводто нэгэдэхи һуури олгогдобо,—гээд Веселовский үргэлжэлүүлнэ.

—Баутинда үшөө дуулгаагүй байна гүш?

—Үгы.

—Дуулгыш тэрээндээ, баярлуулыш үбгэжөөлөө.

—Насосно станцинуудай дундаһаа манай станциин коллектив илаа.

—Ши юундэ түрүүшын һууринуудые бултыень эзэлжэрхёо хүмш,—гэжэ Бирюков наадажа хэлэнэ.

—Үшөө дүүрээгүйл, Иван Кириллович. Манай автомобильщигууд бүхы автомобильна конторонуудай дундаһаа түрүү һуури эзэлээ. Гансал экскаваторнэ контороmнай хоёрдохи һууурида гарашаһаниинь гэмшэлтэй. Зүгөөр ноябрьда эдэшье бүри һайнаар хүдэлмэрилхэ байха гэжэ һананаб.

—Ехэл һайн, — гэжэ районой начальник энеэбхилэн хэлээд, бага зэргэ удааншагаар:

—Ноябрь һарада бидэнэр шэнэ алхам хэхэбди, — гэнэ.

...Ноябриин бүрхэг үдэр. Үсэгэлдэрэй хүйтэн һалхинай орондо үргэн талые үдхэн манан бүрхөөбэ. Энэ үдэр барилгашад-береславецуудта ехэ баяр асарба. Тэдэнэр мүнөөдэр ажалайнгаа ехэ илалта тэмдэглэжэ байна: нүхэр Сталинда эльгээһэн бэшэг соогоо абаһан уялгануудаар хараалагдаһан болзорһоо 25 үдэр урид Береславска гидроузел ба арбадахи шлюз гол түлэб баригдажа дүүрэбэ.

Береславска гидроузел Доной уһые абахаар ба судноnуудые тамаруулхаар бэлэн болонхой. Энэ хадаа Волго-Дон дээрэ эгээл түрүүшээр дүүргэгдэһэн барилга мүн.

...Барилгашад ажалайнгаа илалтада зорюулагдаһан митингдэ сугларба. Түмэр, шулуугаар хэгдэһэн барилгын хүдэр хананууд дээрэ мандагар үзэгүүдээр бэшэгдэһэн лозунгнууд: «Эб найрамдалые ажал хүдэлмэри хамгаална», «Ород арадай үни заяанайнь һанал бодолые бэелүүлэе—Волга Дон хоёрые холбое», «Дайн сэрэгые эб найрамдал илахал».

Береславецуудай митингые нээһэн Загвоздкиной үгэ трибунаһаа дууллдана. Иван Кириллович Бирюков, Алексей Васильевич Веселовский, залуу инженер-прораб Анатолий Былинкин, барилгын габьяата шофер Василий Решетников, түрүү экскаваторщик Николай Симакин гэгшэд хойно хойноһоон трибунада гаража, коллективэйнгээ үмэнэ үгэ хэлэбэ. Нүхэр Сталинда үгэһэн үгэеэ коллективэйнгээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн тухайда тэдэнэр омог баяртайгаар хэлэнэ. Хоёрдохи—Варваровско гидроузел дээрэхи барилгын хүдэлмэринүүдые болзорһоонь урид дүүргэхэ тухай шэнэ уялга абаха гэһэн дурадхал нэгэн һаналаар һайшаагдаба.

Барилгын районой начальник Бирюков тээ тэрэ зогсожо байна. Энэ хүн Береславска барилгын районие эмхидхээ һэн. Хожомынь Бирюков гээгдэлдэ ороһон ондоо участогта эльгээгдэһэн юм. Береславкын гээгдэжэ эхилхэдэнь Бирюков тэсэжэ ядаад, хуушан хүдэлмэридөө бусажа ерээ һэн. Мүнөө береславецууд дахин гүрүүлэн ябана. Хүндэтэй ба харюусалгатай хэрэг амжалтатайгаар бэелүүлэгдэбэ гэжэ мэдэрхэһээ бүри ехээр ямар юумэн большевигэй зүрхые баясуулха бэлэй! Районой коллектив зургаадахи һараяа Волго-Дон дээрэ түрүү һуури эзэлжэ ябана. Береславецууд дамжуулгын улаан тугуудые бултынь абанхай. Тиин барилгын гол шухала хүдэлмэринүүдые болзорһоонь урид дүүргэһэн гайхамшагта дүн дахин гаргагдаба. Тиимэл даа, энэ коллектив ехэ һайнаар хүдэлмэрилөө!

Бирюков дайшалхы туһалагшадаа —гидроузелай начальнигууд Евгений Иванович Сальниковые, Михаил Захарович Гусинскиие үрин зөөлэхэнөөр харана. Тэдэнтэй зэргэлээд байһан залуу инженернүүд-прорабууд Анатолий Былинкин, Любовь Занина, Евфалия Белова гэгшэд үгэ хэлэгшэ нүхэдөө х[illegible] дэлжэ, альгаа шангаар ташал[illegible] Эдэнэр барилгын хүдэлмэрин[illegible] нарай хойноһоо түхэреэн сүү[illegible] соо инженернэ харууһа хэхэ хү[illegible] гые үүсхэгшэд мүн.

Улаан тугай хажууда экска[illegible] торай эрхим машинист стали[illegible] дец Николай Симакин ба[illegible] Иван Кириллович мүн шофер [illegible] силий Решетниковые харана. Т[illegible] нэй машинын кабина дээрэ—ка[illegible] тальна заһабаригүйгөөр 170 [illegible] ган километр ябаа гэжэ тайлба[illegible] һан илалтата 17 одонууд ялар[illegible]

Любовь Занинагай түлөө ра[illegible] ной начальник эсэгын ёһоор [illegible] горхоно. Энэ басаган һаяхан ин[illegible] тут дүүргээд, агууехэ барилга [illegible] рэ ерэжэ, прорабаар амжалт[illegible] һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тэрэнэй [illegible] ни басаган Евфалия Белова [illegible] хаадаг үүдэнүүдые хэхэ хүдэл[illegible] риие мүн лэ амжалтатайгаар [illegible] тэлбэрилөө. Беловагай хажууд[illegible] металлоконструкцинуудые э[illegible] инженер удаанай коммунист П[illegible] Андрианович Попов, бетонно [illegible] -автомадай начальник комму[illegible] Яков Михайлович Баутин г[illegible] зогсоно. Эдэнэр шэн габья[illegible] ажалаараа мүн лэ эрхимлээ.

Габьяа ехэтэйгээр ажал [illegible] Волго-Дон дээрэ урган гараа.

Хүдэлмэринүүдэй темп баг[illegible] шье һуларнагүй. Барилгашадай [illegible] хүсэнүүдынь мүнөө Варваров[illegible] гидроузел дээрэ сугларанхай. [illegible] хүдэлмэриие дүршэлтэ инже[illegible] Михаил Захарович Гусинский [illegible] тэлбэрилнэ.

...Ергенинскэ үндэртэ хүй[illegible] үдэрнүүд боложо байна. Зүгөөр, [illegible] дэлмэриин түргэн темпые юун[illegible] һаатуулжа шаданагүйл. Ш[illegible] бетон ашаһан хүсэтэ самосвал[illegible] өөһэд хоорондоо урилдан түр[illegible] шынхеэрээл гүйлдэнэ, каналай [illegible] жуудахи шулуун хананууд мү[illegible] түргэнөөр хэгдэнэ, монтажни[illegible] шлюз ба насосно станци дээрэ [illegible] рүүшынгээл янзаар түхеэрэлг[illegible] дые түргэнөөр байгуулна. Берес[illegible] ка дээгүүр һүниндөөшье элект[illegible] галнуудай туяан тэрэл янза[illegible] тодоор гэрэлтэн сасарна. Энэ [illegible] нуудай дунда илалтын улаан [illegible] нууд илгаран тодоор харагдана.

Магистральна водопроводой [illegible] тан томо гурбан трубануу[illegible] Мариновска насосно станци [illegible] Ергенскэ шэлын хормойгоор [illegible] дэн—Береславска водохрани[illegible] руу оруулха байна. Тиихэдэнь [illegible] дэ Варваровско насосно ст[illegible] хүдэлмэрилхэ ба эгээн ехэ В[illegible] ровско водохранилищи уһаар [illegible] рэжэ эхилхэ байна. Энэ водохр[illegible] лищи Ергенскэ шэлын ор[illegible] Волгын уһанһаа 80 метр үнд[illegible] зарта байдаг юм. Эндэһээ Д[illegible] уһан өөрөө каналаар урдажа, [illegible] гын бүхы шлюзнүүдые уһаар [illegible] гэхэ байна. Тиин суднонууд [illegible] дабан тамархань лэ.

В. Ошейко, Волго-Д[illegible] Береславска гидро[illegible]

СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ АЖАХЫ БЭХИЖЭЖЭ, ХҮГЖЭЖЭ БАЙНА

Манай ороной экономикын болон культурын таһалгаряагүй ургалта хадаа ажахын социалистическэ системын хэды ехэ булюу һайниие, барагдашагүй ехэ арга боломжонуудые гэршэлэн хэрууулна. Эдэ бүгэдэ хадаа коммунизмын замаар түргэн дабшаха арга советскэ арадта олгоно.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин мандууһан шэнэ байгуулалта хадаа үйлэдбэриин хүсэнүүдые угаа түргэнөөр хүгжөөхэ, «социализм гээшэ айхабтар ехэ хүсэтэй юм, хүн түрэлтэн мүнөө хүгжэлтын шэнэ, үзэгдөө дуулдаагүй арга боломжонуудые бии болгодог үедэ шэлжэн оронхой гэжэ ямаршье хүндэ эли тодоор харуулха» арга олгоно гэжэ В. И. Ленин хэлээ һэн (Зохёолнууд, том 33, нюур 456).

Ленинэй уридшалан хаража хэлээшэнь манай ороной бүхы хүгжэлтөөр, СССР доторхи илалта түгэс социалистическэ байгуулалтаар баталан харуулагдаа.

Ороноо индустриализацилгын, хүдөө ажахые коллективизацилгын замаар, социализм байгуулгын замаар партиие болон манай ороной бүхы ажалшадые ударидажа, нүхэр Сталин болбол советскэ байгуулалта доторхи, ажахын социалистическэ системэ доторхи туйлай ехэ арга боломжонуудые элеэр харуулаа. Хобдог хубалзаанууд бэшэ, харин ажалшадай өөһэдөө үйлэдбэриие толгойлон байдаг СССР доторхи ажахын социалистическэ системэ хадаа экономикые хурдан түргэнөөр урагшань дабшуулха, капиталистическэ системэдэ орходоо булюу һайнаа харуулха бүхы арга боломжотой гэжэ нүхэр Сталин заана.

«Социалистическэ ажахы болбол үлэмжэ һайнаар нэгэдэнхэй, нигтаранхай ажахы мүн, социалистическэ ажахы түсэбэй ёһоор ябуулагдадаг—энэ ушар хадаа дотоодын зүрилдөөнүүдтэ һандаргагдажа байгаа, кризисүүдтэ нэрбэгдэжэ байгаа ажахын капиталистическэ системэдэ орходоо булюу байһанаа богонихон болзор соо баримталан харуулхын тулада социалистическэ ажахын хүсэд һайн байһыень гэршэлнэ бэшэ аал?» (Зохёолнууд, том 9, нюур 137).

Түүхэтэ сталинска табанжэлнүүдые амжалтатайгаар бэелүүлһэн ябадал хадаа ажахын социалистическэ системэ хэды ехэ хүсэтэйб гэжэ, мүлжэлгэһөө сүлөөлэгдэһэн ба Ленин—Сталинай агууехэ партиин хүтэлбэри доро шэнэ ажабайдал байгуулжа байдаг ажалшан арад зохёон байгуулхы хэды гайхамшагта юумэ хэжэ шадахаб гэжэ бүхы дэлхэйдэ харуулаа.

Ажахын социалистическэ системын айхабтар ехэ булюу һайниинь дайнай һүүлэй сталинска табанжэлые дүүргэхын түлөө советскэ арадай тэмсэл дотор шэнэ хүсэтэйгөөр харагдаа.

Түсэбтэ социалистическэ ажахын булюу һайниие хэрэглэн, Советскэ гүрэмнай 1946 оной февралиин 9-дэ хэлэһэн үгэ соогоо нүхэр Сталинай табиһан, коммунистическэ байгуулалтын угаа ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Советскэ гүрэн хадаа экономико болон культурые саашаданьхүгжөөлгэдэ, манай Эхэ ороной хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ, социализм байгуулгада зорюулагдаһан ажахын-эмхидхэлэй, культурно-хүмүүжүүлгын тон ехэ хүдэлмэри хэнэ.

Большевистскэ парти хадаа олон миллион советскэ хүнүүдэй зохёон байгуулхы эршэ хүсые нигтаруулан нэгэдхэнэ, коммунистическэ байгуулалтын гениальна сталинска түсэбые хэрэг дээрэ амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ зорюулна.

* * *

Ажахын социалистическэ системэ хадаа үйлэдбэриин хүсэнүүдэй таһалгаряагүй, саг үргэлжын хүгжэлтые, ажалшадай материальна жаргалта байдалай саг үргэлжын һайжаралгые хангана. Үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй ниитын зөөри болоһон ябадал дээрэ үндэһэлдэг ажахын социалистическэ системэ хадаа үйлэдбэриин анархиһаа сүлөө, экономическа кризисүүд болон хүдэлмэригүйдэлгэһөө сүлөө байха юм. Ажахын социалистическэ системэ капиталистическэ системэдэ орходоо хэмжээгүй ехэ булюу һайнаа амгалан байгуулалтын жэлнүүдтэшье, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хатуу шанга шалгалтануудай жэлнүүдтэшье харуулаа.

Манай орон доторхи экономическа болон культурна хүгжэлтын угаа ехэ арга боломжонуудай шэнэ эли тодо гэршэнь хадаа дайнай хойто тээ СССР-эй арадай ажахын хүгжэлтэ мүн болоно. 1950 ондо СССР-эй промышленна продукци дайнай урда тээхи 1940 онойнгоо хэмжээс 73 процентээр үлүүлээ.

1951 он хадаа социалистическэ советскэ экономикые саашадань хүгжөөлгын жэл болоо. Арбан һара соо ажахын байгуулалтын талаар хэгдэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд энээниие эли тодоор гэршэлэн харуулна. Энэ жэлдэ промышленностиин бүтээн гаргаһан продукциин хэмжээнь дайнай урда тээхи хэмжээгээ хоёр дахин үлүүлхэ. Арадай ажахын энэ оной түсэбые дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн ушар хадаа үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулхада 15 үлүүтэй процент ехэ промышленна продукци гаргаха ябадал хангаха байна.

СССР дотор промышленна продукци үйлэдбэрилэн гаргалтын ургалтань жэл ерэхэ бүри угаа ехэ хэмжээтэй болонс. Ургалтын процент бүхэн хадаа олон миллион тонно шэрэм, булад, прокат, нүүрһэн, нефть ба бусад продукци мүн болоно. Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал энэ жэлдэ гансал ургалтань шэрэм хайлуулгаар—2,7 миллион тонно, булад—4 миллион шахуу тонно, прокат—3 миллион тонно болоно.

Бүхы арадай ажахын техническэ прогрессэй үндэһэ һуури—машина бүтээлгэ таһалгаряагүй ургажа, һайжаржа байна. Мүнөө жэлдэ машина бүтээлгын бүхы продукцинь үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал 21 процентээр ехэ болохо. Энергетическэ түхеэрэлгын тон шухала зүйлнүүдые бүтээн гаргалга хоёр—гурба дахин ехэ болохо юм. Энэ жэлдэ 150 мянган киловатт хүсэтэй паровой турбина үйлэдбэрилнэбди. Иимэ ехэ хүсэтэй турбина дэлхэй дээрэ түрүүшынхеэ бүтээгдэбэ. Энэ хадаа советскэ наука болон техникын амжалтые гэршэлэн харуулна.

Манай орон дотор илан мандаһан колхозно байгуулалта дайнай хойто тээхи үедэ түгэлдэр ехэ хүсэеэ дахяад харуулаа. Машинизированнэ советскэ хүдөө ажахы хадаа эрхим шанартай тогтуурита ургаса абаха ябадал хангана. Һүүлэй хэдэн жэл соо ороохото тарянай валовой ургаса жэл бүри 7 миллиард пүүд үлүүтэй болоно. Тиихэтэй хамта манай орон техническэ культурануудай үйлэдбэриие түргэнөөр ехэ болгоно.

Социалистическэ обществын үйлэдбэриин хүсэнүүдэй дэбжэлтын барагдашагүй арга боломжонууд капитальна барилгануудые үргэн далайсатайгаар ябуулдаг дээрэһээ, байгаалиие шэнэдхэн байгуулгын түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байһан дээрэһээ эли тодоор харагдана.

Манай орон дотор айхабтар томо гидроэлектростанцинуудые, каналнуудые, уһалууриин системэнүүдые барилга хадаа ажахын социалистическэ системэ гээшэ үйлэдбэриин хүсэнүүдэй хүгжэхынь тулада, ниитын баялигай ехэ болохынь тулада хизааргүй ехэ перспективэнүүдые бии болгоно гэжэ харуулна. Байгаалиие түсэбэй ёһоор хубилгажа, советскэ хүнүүд тэрэнэй хүсые коммунизм байгуулгаяа түргэдхэхын тулэ ашаглана. Коммунизмын агууехэ барилгануудай гидроэлектростанцинуудые байгуулһанай ашаар советскэ оромнай химда сэнтэй 25,5 миллиард киловатт-час электроэнерги жэл бүри абаха байна. Уһалууритай болгогдоһон талмайнууд эдеэ хоолой тон ехэ нэмэлтэ зүйлнүүдые үгэхэ байна. Тэрэнь олон арбаад миллион хүниие эдеэ хоолоор хангахада хүрэхэ. Жэлдээ советскэ оромнай үшөө 3 миллион тонно хлопок-сырец, 500 миллион пүүд шэниисэ, 30 миллион пүүд рис, 6 миллион тонно сахарна свёкло абаха.

* * *

Ажалай бүтээсые саг үрг[illegible] дээшэлүүлээгүй һаа, советск[illegible] номикые хүгжөөлгын тон [illegible] рилгонуудые шиидхэхын [illegible] байха юм. Гансал ажалай [illegible] сые дээшэлүүлһэнэй ашаар [illegible] орон дотор хэрэглэлэй зүйлн[illegible] элбэг дэлбэгээр байгуулжа [illegible] байна. Хүдэлмэришэдэй техн[illegible] зэбсэгжэлые болон мэргэж[illegible] дээшэлүүлһэн, үйлэдбэриин [illegible] хэлые һайжаруулһан ябадал [illegible] үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуу[illegible] промышленностьда ажалай [illegible] сые энэ жэлдэ 10 процентээр [illegible] шэлүүлхэ арга олгоо. 1951 [illegible] промышленна продукциин ург[illegible] гурбанай хоёр хуби шахуунь [illegible] лай бүтээсые дээшэлүүлһэн [illegible] һээ туйлагдаа. Ажалай бүт[illegible] хэлбэрилтэгүй дээшэлүүлгэ, [illegible] ниие зүбөөр эмхидхэлгэ хада[illegible] циализмын булюу һайн [illegible] хүсэд ашаглаха арга олгоно.

Ажахын социалистическэ сис[illegible] хадаа ажалшадай матери[illegible] байдалай саг үргэлжын һайжа[illegible] тые ба тэдэнэрэй хэрэглэмжы[illegible] һалгаряагүй ургалтые хангана.

СССР дотор национальна [illegible] жэлһээ жэлдэ имагта түргэн [illegible] пээр ургана. Тэрэнэй үндэһөөр [illegible] дэлмэришэдэй, албахаагшадай [illegible] лон таряашадай олзонь дээш[illegible] Манайда национальна доходой [illegible] галтын, арадай ажахын ург[illegible] ба ажабайдалай һайжаралгын [illegible] ронпо сэхэ, нигта холбоон бии [illegible] 1950 ондо национальна доход [illegible] суулагдамал сэнгээр, дайнай [illegible] тээхи 1940 онойхитой жэш[illegible] 64 процентээр ургаа. Национа[illegible] доход 1950 онойхидо орходоо [illegible] ондо 12 процентээр ургаха. Со[illegible] Союз дотор хобдог хубалза [illegible]

Почто зөөлгые һайжаруулха

Почтые саг соонь, түргөөр зөөлгэхэ ехэ удхашанартай. Газетэ болон журналнуудые удааруулгагүй уншагшадта хүргэлгэ, шухала документнүүдые хожомдуулангүй ябуулга, олониитэ ажалшадай хоорондоо бэшэлсэһэн бэшэгүүдые унжагайруулхагүй ябадал эдэ бүгэдэ почтын хүдэлмэриһөө бүрин дулдыдана бшуу.

Советскэ хүнүүдэй культурна хэмжээнь хэмгүй ехээр ургаа. Тэдэ үглөөгүүр бодомсоороо: почто ерээ гээшэ гү, газетэ асарба гү, — гэжэ түбхын түрүүндэ бодог болонхой. Нэгэ үдэр газетэ ерэнгүй байшоо һаань гү, али хоцороо һаань, хүнүүд хүлеэжэ байдаг гээшэ.

Һүрэшэлэн уужам ехэ Эхэ оронойнай ажалшад өөһэд хоорондоо бэшэгүүдые хододоо абалсажа байдаг. Хүнүүд бэшэг абамсаарһа, тэрэ хэзээ, хаанаһаа ерэһыень тэмдэглэһэн, конверт дээрэхи штампые түрүүшээр обёорон харадаг юм. Теэд почтын гэмээр гээгдэһэн байгаа һаань, хүнэй уурлаха байдагынь мэдээжэ.

Мүн почтоор эльгээгдэһэн шухала документнүүдые саг соонь дамжуулгын ямар ехэ удхашанартай байһыень тэмдэглэһэнэйшье үлүү. Эндэ хүн бүхэн һайн ойлгоно. Үсөөн үгөөр хэлэхэдэ, мүнөө почтын хүдэлмэри илангаяа ехэ харюусалгатай болонхой. Хэлхэе холбоонай хүдэлмэрилэгшэ бүхэн энээниие ойлгохо ёһотой.

Теэд манай республика дотор, илангаяа хүдөө нютагуудта почто зөөлгэ ехэ хангалтагүй байна. Хэлхэе холбооной эмхи зургаануудһаа сомсоведүүд, колхозууд, полевой станууд болон малажалай фермэнүүд хүрэтэр почто зөөлгэ илангаяа муу байна. Почтые нишэ тиишэнь болзор соонь, түргөөр зөөжэ байлгын тулада колхоз бүхэндэ тусхай почтальон томилогдоһон байха зэргэтэй. Теэд Сэлэнгын аймагай «Коммунизм» ба Ворошиловай нэрэмжэтэ, Закаменай аймагай «Улаан малшан», Молотовой ба Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта, тиишэлэн Мухаршэбэрэй, Байкало-Кударын, Түнхэнэй Кударын ба Сэлэнгын аймагуудай зарим колхозуудта мүнөө хүрэтэр почтальон томилогдоодүй байһаар. Мүн зарим колхозуудта почтальон байгаад, харин почтые саг соонь зөөнгүй, удааруулдаг ушарнууд үзэгдэнэ.

Республикын олохон колхозуудта корреспонденци имагтал правлени хүрэтэр ошоод, айл бүхэндэ эльгээгдэнгүй хэбтэжэ байдаг зантай. Энэ хадаа огто тэсэшэгүй ябадал мүн. Колхозой эхин партийна ба комсомольско организацинуудай секретарьнар, агитаторнууд ерэһэн корреспонденци бүхэниие адресадынь эльгээхые оролдохо, энээн дээрэ саг үргэлжэ анхаржа байха уялгатай.

Зарим хэдэн аймагуудта почто зөөлгэ хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэй. Жэшээнь, Улан-Удэ городһоо Ново-Селенгинск хүрэтэр почто үдэр бүхэндэ ябажа байдаг. Харин тиихэдэ Ново-Селенгинскһээ Зуево, Сутай, Ноёхон, Үбэр-Зөөхэй, Юрөө хүрэтэр неделидээ миил гурба дахин почто ябадаг байха юм. Мүн Улан-Удэһээ Цакир хүрэтэр недели соо 6 дахин почто ябадаг. Теэд Цакирһаа Шара-Азарга, Санага, Баянгол хүрэтэр неделидээ миил хоёрхон удаа почто ябадаг байба. Тиимэһээ аймагай центртэ ерэһэн корреспонденци, газетэнүүд ба журналнууд хэдэн хоног соо миил хэбтэжэ байдаг байна бшуу.

Хэлхэе холбооной Бурят-Монголой управлени, мүн аймагуудтахи тэрэнэй отделенинүүд хадаа колхозно почтальонуудай ба почто зөөгшэдэй хүдэлмэриие һулаар ударидана, аймаг дотор почто саг үргэлжэ зөөжэ байха тушаа хэлхеэ холбооной отделенинүүдэй зүгһөө колхозуудтай договор баталха тухай анхарнагүй, мүн баталһан договорно уялгануудаа колхозуудай сохом дүүргэжэ байха ябадалые туйланагүй.

Республикын Министрнүүдэй Совет хүдөө нютагуудта почто зөөлгые эрид һайжаруулха тухай тогтоол гаргаһан байна.

1951 оной декабриин 1-һээ хойшо аймаг бүхэн дотор неделидээ 5-һаа үсөөн бэшэ дахин почто зөөжэ байха, тиихэдэ Баунтын, Ахын ба Хойто-Байгалай аймагуудта нютагай арга боломжые хараадаа абажа, эгээл холын тосхонууд хүрэтэр почто зөөлгые 7—10 хоног соо нэгэ удааһаа үсөөн бэшэ дахин эмхидхэхэ шухала гэжэ республикын Совминэй тогтоол дотор тэмдэглэгдэнхэй.

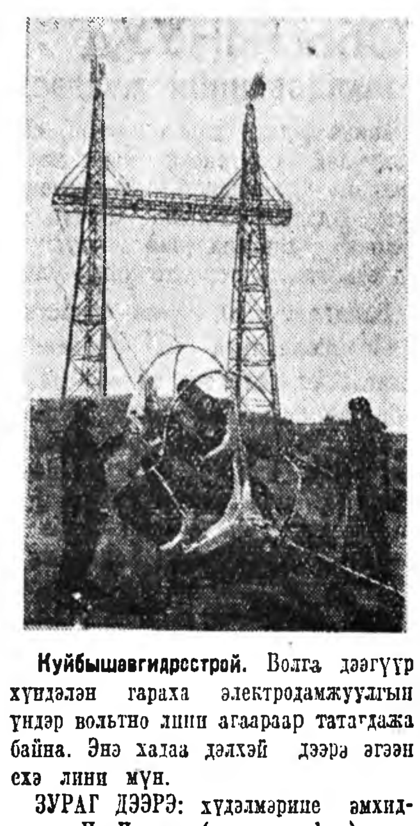
Тэрэшэлэн полевой стан, малажалай фермэ ба гүүртэ бүхэн хүрэтэр почто саг үргэлжэ зөөжэ байха тушаа колхозой правленинүүд шухала хэмжээнүүдые абаха, почтальониие томилхо ба тэрээниие транспортаар хангаха зэргэтэй.

Республикын Министрнүүдэй Совет болбол почто зөөлгын ямар байдалда байһан тухай хэлхеэ холбооной хүдэлмэрилэгшэдэй элидхэлнүүдые аймгүйсэдкомуудай заседанинууд дээрэ, сомсоведүүдэй сессинүүд дээрэ дуулажа байхые дурадхана.

Хэлхэе холбооной Бурят-Монголой Управлени (начальнигынь нүхэр Семенец) хадаа аймаг дотор почто зөөжэ байха тушаа колхозуудтай договорнуудые баталха, мүн колхозно почтальонуудай болон почто зөөгшэдэй хүдэлмэриие хинан шалгажа байха уялгатай.

Ажалшадай депутадуудай Советүүдэй аймгүйсэдкомууд, сомсоведүүд хадаа хүдөө нютагуудта почто зөөлгые һайжаруулха тухай республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые бэелүүлхын тулада энэ асуудалаар дутагдалнуудаа дары усадхажа, шухала хэмжээнүүдые абаха, тогтоогдоһон саг болзор соогоо почтын ябажа байлгые хангаха ёһотой.

Ц. Циденов.

Куйбышевгидрострой. Волга дээгүүр хүндэлэн гараха электродамжуулгын үндэр вольтно лини агаараар татагдажа байна. Энэ хадаа дэлхэй дээрэ эгээн ехэ лини мүн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хүдэлмэриие эмхидхэгшэ Н. Тераев (зүүн гарһаа) ток дамжуулха ээлжээтэ трос татажа эхилхэ гэһэн заабари үгэжэ байна.

(ТАСС-эй фотохронико.

Түрүү зэргэдэ

Республикын ой модоной промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэришэд ба колхознигууд-сезоннигууд модо бэлэдхэлэй сезониие амжалтатайгаар үнгэргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөе үргэдхэжэ байна. Курбын леспромхозой модошодой хамтын суглаан боложо, тэдэнэр модо бэлэдхэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн уялгануудые абаһан байха юм.

Абаһан уялгадаа харюусалгатайгаар хандан, техникын хүсые дүүрэн ашагладаг, ажал зүбөөр эмхидхэдэг бригаданууд, мастерска участогууд нилээд амжалтануудые туйлана.

Жэшээнь, Ториин аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозһоо Курбын леспромхоздо ерэһэн 11 сезоннигууд (бригадирынь нүхэр Аверьянов) модо бэлэдхэлэй сезоной дүүрэтэр 9 мянган кубометр эрхим шанартай модо бэлдэхэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаад, тэрэнээ мүнөө амжалтатайгаар дүүргэжэ эхилэнхэй. Мүн Хориин аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ артелиин нүхэр Дуглановай хүтэлбэрилдэг модо таллуулагшадай бригадын гэшүүд үдэрэйнгөө нормые тус бүридөө 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Тэрэшэлэн «Улаан-Бургалтай» (Тори) колхозой нүхэр Цыремпиловэй бригадын гэшүүд дээшэлүүлэгдэһэн уялгаяа эршэтэ ажалаараа дүүргэжэ байна. Тиихэдэ, леспромхозой олон кадрова хүдэлмэрилэгшэд илангаяа һайнаар хүдэлмэрилнэ. Курбын леспромхозой шофёрнууд нүхэд Поламарчук, Поплевин, Рябов, ашаа тээгшэ нүхэр Цыбикдоржиев болон бусад энэ сезон соо тус бүридөө хоёрһоо доошо бэшэ нормонуудые дүүргэхын түлөө тэмсэн, мүнөө социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябанад.

К. Зелененко.

Хүдөөгэй уранһайханай самодеятельностиин харалгые эмхитэйгээр үнгэргэе

Республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёһоор, 1951 оной декабрьһаа 1952 оной март хүрэтэр уранһайханай самодеятельностиин харалга үнгэргэгдэхэ болоо: хүдөө нютагуудта— декабрьда ба январьда, аймагай центрнүүдтэ—февральда, республиканска харалга март һарада болохоор хараалагданхай.

Тус харалгын политическэ ехэ удхашанартай байһаниинь элитэ. Юуб гэхэдэ, уранһайханай самодеятельность советскэ хүнүүдые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэнэ бшуу. Самодеятельнэ коллективүүдэй хүдэлмэридэ хүдөөгэй олониитэ ажалшадые үргэнөөр хабаадуулга, репертуарай идейнэ шанарыень эрид һайжаруулга хадаа харалгын гол шухала зорилго болоно.

Культурын ордонуудай, хүдөөгэй болон колхозно клубуудай, уншалгын байшангуудай дэргэдэхи уранһайханай самодеятельностиин коллективүүд ажалшадай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулна: зүжэгүүдые табина, концертнүүдые харуулна, элидхэл болон лекцинүүдые эмхидхэнэ.

Кяхта городто эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ зорюулагдаһан, уранһайханай самодеятельностиин городской харалга байгша оной октябрь һарада үнгэргэгдөө. Энэ харалгада городой предприятинуудай, эмхи зургаануудай, һургуулинуудай самодеятельнэ олон коллективүүд хабаадажа, самодеятельнэ искусствын хүгжэлтые эли тодоор харуулаа. Түгэсхэлэйн концертдэ 100 гаран хүн хабаадалсаһан байна.

Республикын олохон колхозууд өөһэдын самодеятельнэ коллективүүдтэй болонхой. Эдэ коллективүүд колхознигуудай дунда ехэ хүдэлмэри ябуулна. Жэшээнь, Заиграйн аймагай «Улаан Эрхириг» колхозой уранһайханай самодеятельностиин коллектив үнинһөө хойшо хүгжэлтын замаар дэбжэжэ байна. Мухаршэбэрэй аймагай Подлопатинска, Тарбагатайн аймагай Десятниковска хүдөөгэй клубуудай уранһайханай кружогууд өөһэдынгөө хүдэлмэреэр үльгэр жэшээ харуулна. Подлопатинска клубайхид А. Н. Островскиин «Залинта аадар» гэжэ пьесэ, мүн нэгэ акттай хэдэ хэдэн пьесэнүүдые амжалтатайгаар табиһан байна. Энээндэ тэндэхи багшанар эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Баргажанай ба Кабанскын аймагуудта уранһайханай самодеятельностиин коллективүүд һайнаар хүдэлмэрилжэ, аймагуудайнгаа ажалшадта советскэ искусствын дэбжэлтые муу бэшээр пропагандировална.

Зүгөөр, юрэнхыдөө республика дотор абажа харахада, уранһайханай самодеятельностиин идейнэ хэмжээнь ажалшадай культурна үндэр эрилтэдэ хүсэд харюусанагүй, мүн тэрээндэ колхозно залуушуул үсөөнөөр хабаадалсана. Олониитэ ажалшадай улам бүри урган байгаа культурна эрилтэтэй сасуулжа үзэбэл, уранһайханай самодеятельность республика дотор үшөөл хангалтагүйгөөр хүгжэжэ байна, тиихэдэ Закаменай, Сэлэнгын, Заиграйн, Хэжэнгын аймагуудта илангаяа хангалтагүй байна.

Уранһайханай самодеятельностиин хүдэлмэриие эршэмтэй һайнаар ябуулгада культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд, тусхайлан хэлэхэдэ, культурын ордонууд, клубууд, уншалгын байшангууд ехэхэн үүргэтэй. Теэд, зарим нютагуудта эдэ эмхи зургаанууд үбэлэй үедэ һайнаар хүдэлмэрилхын тулада бэлэдхэгдээгүй байха юм. Тиимэһээнь тэндэ уранһайханай кружогуудшье хүдэлмэрилнэгүй. Жэшээнь, Закаменай аймагай Үлэгшэнэй сомсоведэй хүдөөгэй клуб үбэлдөө түлихэ түлишэгүй байһаар. Тэндэхи «1-е мая» колхоздо зүжэгүүд табигданагүй, концертнүүдшье эмхидхэгдэнэгүй. Колхозой залуушуул сүлөөтэй сагтаа культурна ёһоор амарха аргагүй байна. Энэ мэтын ушарнууд республикын бусад зарим аймагуудташье үзэгдэнэ.

Харалгын үедэ эдэ бүхы дутагдалнууд сүм усадхагдажа, самодеятельнэ искусствые саашадаа амжалтатайгаар, түргөөр хүгжөөлгэдэ ехэхэн алхам хэгдэхэ ёһотой.

Нютагуудтахи партийна ба советскэ организацинууд, колхозууд болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ шухала анхарал хандуулжа, уранһайханай самодеятельностиин харалгада гүйсэд һайнаар бэлэдхэлгэдэ, мүн тэрээниие эмхитэйгээр үнгэргэлгэдэ бодото туһаламжа үзүүлхэ байна.

Самодеятельнэ искусствода колхознигуудые болон хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые олоор хабаадуулхын тулада колхоз ба МТС бүхэндэ уранһайханай самодеятельностиин кружогуудые бии болгожо, тэдэнэй хүдэлмэриие эршэмтэйгээр эмхидхэжэ, харалгада бэлэдхэхэ шухала.

Республикын олохон колхозууд клубгүй байжа байһаар. Теэд зарим колхозуудта клуб биишье һаа, бэратай юумэ хэнэгүй. Иимэ ябадалые саашадаа тэсэжэ болохогүй. Колхоз бүхэндэ, мүн томодхогдоһон колхозой полевой бригада бүхэндэ клуб бии болгоод, тэрээниие шухала хэрэгсэлээр бүрин хангажа, тэндэ самодеятельнэ коллективэй хүдэлмэриие шангадхаха хэрэгтэй.

Жэлэй эсэстэ олзоёо хубааха тушаа мүнөө колхозуудта ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна. Энээнтэй дашарамдуулан, колхозуудай культурна фондые, мүн тэрээнэй хэр зүбөөр гаргашалагдадагые шалгажа үзэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, культфондын мүнгэн зөөриие буруугаар гаргашалдаг, үридэг ушарнууд бии. Культфондын мүнгөөр номуудые, хүгжэмэй инструментнүүдые, клубай хэрэгсэлнүүдые худалдажа абаха хэрэгтэй. Тиин, харалгын үедэ колхозно клубай ба тэрэнэй уранһайханай самодеятельностиин материальна базые бэхижүүлхэ шухала.

Тэрэшэлэн энэ үе соо клубай хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй уялгые тодорхойлжо, колхозно клубуудые саг үргэлжын кадрнуудаар хангаха хэрэгтэй. Бусад хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдэһэн ба ажалта үдэрэй ниитэ фондһоо түлөөһэ абадаг, колхозно клубые даагша томилогдохо болонхой. Мүн колхозно клуб бүхэн уранһайханай хүтэлбэрилэгшэтэй болоо һаань ехэ һайн бэлэй. Тэрэ хадаа самодеятельнэ кружогой хүдэлмэриие үүсхэгшэ ба эмхидхэгшэ болохо байна. Зүгөөр, искусствода үнэхөөрөө дуратай, солбон шударгы, шадамар бэрхэ хүнүүдые энэ хүдэлмэридэ томилхо хэрэгтэй бшуу.

Харалгада бэлэдхэлэй ябажа байхада, уранһайханай самодеятельностиин коллектив бүхэн өөрынгөө репертуарые дахин хаража үзэхэ, шэнэдхэн һайжаруулха, советскэ искусство ба литературын шэнэ шэнэ зохёолнуудаар, СССР-эй арадуудай хүгжэм болон дуунуудаар тэрээнээ заабол нэмээхэ ёһотой. Самодеятельнэ коллективэй хүдэлмэриин амжалта хадаа тэрэнэй репертуарһаа ехэтэ дулдыдаха байна бшуу. Идейнэ ба уранһайханайнгаа талаар эрхим һайн шанартай репертуартай байха гээшэ самодеятельнэ коллектив бүхэнэй гол шухала зорилго мүн.

Республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэ искусствын хэрэгүүдые ба культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хэрэгүүдые эрхилхэ управлени, арадай творчествын байшан хадаа хүдөөгэй уранһайханай самодеятельностиин коллективүүдтэ эрхим һайн пьесэнүүдэй, дуунуудай, зохёолнуудай список эльгээхэ байна. Тус тус коллективэй арга боломжые бүрин хараадаа абажа, тэрэнэй репертуар болон программые зохёохо шухала.

Искусствын мэргэжэлтэдэй урда тон хүндэтэй зорилго табигданхай. Хүдөө нютагуудта уранһайханай самодеятельностиие үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлгэдэ, тэрээндэ хабаадагшадай профессиональна мэргэжэлые дээшэлүүлгэдэ творческо туһаламжа үзүүлхэ гээшэ искусствын мэргэжэлтэдэй нангин уялга бшуу.

Уранһайханай самодеятельностиин харалгын боложо байха үедэ самодеятельнэ коллектив бүхэнэй арга боломжые, шадабари мэргэжэлые шалгажа үзэхэ, тиигээд тэрэнэй саашадаа амжалтатайгаар хүгжэжэ, алишье талаараа улам бүри ургажа байха тухай анхарха шухала.

Нютагуудтахи партийна ба советскэ органуудай хүтэлбэреэр, комсомольско организацинуудай туһаламжаар, уранһайханай самодеятельностиин харалгада ажалшадые олоор хабаадуулжа, тэрээниие эрхим бэлэдхэлтэйгээр, эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ ёһотойбди. Тиигэхын тулада самодеятельнэ бүхы коллективүүд өөһэдынгөө хүдэлмэрилэ үүсхэл оролдолго үнэн зүрхэнһөө гаргаха уялгатай.

Д. УРТЮБАЕВ, БМАССР-эй Совминэй дэргэдэ культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хэрэгүүдые эрхилхэ Управлениин начальник.

...үгы юм, тиимэһээ бүхы национальна доход ажалшадай интересүүдтэ хэрэглэгдэнэ. Дайнай хойто тээхи табанжэлэй һүүлшын ...ажалшад хадаа өөһэдынгөө материальна болон культурна эрилтэнүүдые хангахын тулада бүхы национальна доходой 74 процентые абаа, үлэгшэ 26 процентнь социалистическэ үйлэдбэриие үргэдхэхын тулада, ниитэгүрэнэй болон олониитын бусад хэрэгсэлнүүдэй тулада гүрэнэй, колхозуудай ба кооперативна организацинуудай мэдэлдэ ороһон байха юм.

...ажалшадай жаргалта байдалые харуулха тухай эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо, большевигүүдэй партии болон Советскэ правительство дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ рознично сэнгүүдые дүрбэ удаа буулгаа. Тэрэнь арад зондо ашаг олгоһон ба ажалшадай ...абаха шадалые дээшэлүүлхэ шухала нүхэсэл мүн болоһон байха юм.

...ажахын социалистическэ системын хүсэ шадалай ба урган хүгжэлтын айхабтар ехэ эшэ үндэһэн манай ороной бодото эзэдэй—хүдэлмэришэдэй, таряашадай, интеллигенциин сүлөөтэ, зохёон байгуулагдаһан ажал мүн болоно. Социалистическэ байгуулалта хадаа ажалда хүнүүдэй хандалгые шэнэ ёһоор хубилгаа, түүхэдэ түрүүшынхиэ арадай тон ехэ хүсэнүүдые сүлөөлөө, арад ниитын эдэбхи ба үүсхэлые хэрэглэдэг болоо. Манай орон дотор ажал хадаа нэрэ түрэ алдар солын хэрэг, габьяагай ба баатаршалгын хэрэг болоо. Шэнэ байгуулалтын эгээ һайн байһанай гол зүйлнүүдэй нэгэниинь энэ болоно.

Манайда, СССР дотор... олониитын һайшаадаг эгээн дуратай хэрэг ...олон миллион ажалшадай ...нэрэтэй хүндэтэй ажалай ...болохо арга боломжо, ударничествын герой болохо арга боломжо мүн болоно»,—гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ. (Зохёолнууд, том 12, нюур 315).

Сүлөөтэ ажалай баярые үзэһэн социалистическэ обществын ажалшадай шадабари болон мэргэжэлые бүхы талаарнь хүгжөөхын тулада СССР дотор бүхы условинууд байгуулагданхай.

Ажалда советскэ хүнүүдэй хандалгын үндэһөөрөө хубилһанай, ажалда тэдэнэй шэнэ ёһоор хандадаг болоһоной гэршэ хадаа бүгэдэарадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй хүгжэлтэ мүн болоно. Социалистическэ мүрысөөн хадаа коммунизм байгуулгын хүсэтэ зэбсэг болоо.

Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ манай орон дотор промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин гайхамшагта олон новаторнууд Сталинска шангай лауреадуудай, Социалистическэ Ажалай Геройнуудай хүндэтэ нэрэзэргэнүүдтэ хүртөө. Социалистическэ Эхэ ороноо баяжуулха, экономическа хүсэ шадалыень бэхижүүлхэ гэһэн һайн һайхан эрмэлзэлгэтэй түрүү советскэ хүнүүд ажалай бүтээсые дээшэлүүлгын бүри шэнэ шэнэ резервнүүдые олоно. Жэшээлхэдэ, бүри һаяхан Л. М. Кагановичын нэрэмжэтэ Люблинскэ шудхалгын-механическа заводой (Московско область) залуу стахановканууд-токарьнууд Антонина Жандарова, Ольга Агафонова гэгшэд үйлэдбэриин операци бүхэниие эрхим һайнаар дүүргэлгэ хадаа үйлэдбэриин бүхы процессые хүнгэдхэхэ, түргэдхэхэ, материалнуудые ехээр алмаха, тиимэ болохолоороо, түсэбһөө гадуур ехэ продукци үгэхэ байна гэжэ өөрынгөө дүршэл дээрэ толотомоор харуулаа. Залуу новаторнуудай үүсхэл промышленностиин олон һалбаринуудта үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Хүдэлмэришэд, колхознигууд болон интеллигенци гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө угаа ехэ эршэ зоригтойгоор тэмсэнэ. Нүхэр Сталинда эльгээгдэн, хэблэлдэ толилогдоһон патриотическа бэшэгүүд хадаа Советскэ Союзай ажалшадай үйлэдбэриин ямар ехэ илалтануудые туйлаһыень, түсэбтэ даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэдэнэрэй хэды эршэ зоригтойгоор тэмсэһыень харуулна.

Большевигүүдэй парти хадаа советскэ хүнүүдэй зохёон байгуулхы эршэ хүсые гүрэнэйнгөө түсэб предприяти бүхэнэй болзорһоонь урид дүүргэхэ ябадалда, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин шанарые һайжаруулха болон өөрынь үные химдаруулха ябадалда, түүхэй эд, түлишэ болон электроэнерги алмахын түлөө, үйлэдбэриин культурые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ зорюулна. Парти болбол гүрэнэй заршамые бэхижүүлхын түлөө тэмсэнэ, манай түсэбтэ ажахын интересүүдтэ хохидол үзүүлдэг ведомственнэ талые хараһан зарим ажахынхидай үшөө бии байһан ябадалые эрид шууд зайсуулна. Большевистскэ парти хадаа бүхы шэнэ, түрүү юумые дэмжэнэ, социалистическэ Эхэ оронойнгоо алдар солын тулада арад олониитые ажалай шэнэ баатаршалганuудта зоригжуулна.

Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэрилдэг ба зоригжуулдаг советскэ арад ажахын социалистическэ системын булюу һайниие, түгэлдэр хүсые ашаглан, коммунизм байгуулхэ зам дээрэ улам шэнэ илалтануудые туйлана.

* * *

Амгалан тайбан байгуулалтаяа Советскэ Союзай жэлһээ жэлдэ үргэдхэжэ байхадань, капиталай оронуудта шэнэ дай бэлэдхэлгын темп хурдадхагдана. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүүрэмсээр США-гэй, Англиин болон Франциин зонхилогшод арадуудые дэлхэйн шэнэ алалсаанда оруулхын тулада агрессивнэ блогуудые байгуулжа эхилээ. Мүнөө США Кореядэ һандаргалтын дай хэжэ байна. Кореядэхи дайн хадаа США доторхи экономическа эдэбхиие дэмжэхымнай тулада хэрэгтэй юм гэжэ американска империалистнууд сэхэ мэдэрнэ. Энэнь капитализм гээшэ дайгүйгөөр байжа шадахагүй, амгалан тайбанаар хүгжэлгын услови хүн түрэлтэндэ хангажа шадахагүй юм гэжэ харуулна.

Капитализмын оронууд дотор гүрэн хадаа шэнэ дай бэлэдхэхын тулада, ажалшадай ажабайдалые муудхахын тулада хэрэглэгдэнэ. США дотор оронойнь экономико миллиардернүүд болон миллионернүүдэй хэрэглэлдэ һэнгэргүйгөөр ашаглагдана. Үлэмжэ томо миллиардернүүдэй—Морган, Рокфеллер, Меллон, Дюпон болон бусадай—нэгэдэлнүүдэй зонхилогшод гүрэнэй органуудай, элдэб «комитедүүдэй» болон «соведүүдэй» ажал-ябуулгые милитаризацилгын ба буу зэбсэг бэлэдхэлгын интересүүдтэ, монополистнуудай олон миллион олзо олохо интересүүдтэ тааруулан ябуулна.

Дай бэлэдхэлгэдэ гаргашалагдадаг айхабтар ехэ зөөринүүд хадаа капиталистическэ ажахын тогтуурингүй байдалые үшөө ехээр муудхана. Милитаризмын аашанъ капитализмын бүхы зүришэлдөөнүүдые туйлдань хүрэтэр шангадхана. Гражданска промышленность болон барилга хороогдоно. Налогууд болон ниитын хэрэглэлэй эд бараануудай сэнгүүд тон ехэ болоно, арад олониитын гуйраншалга олошорно. Экономикые сэрэгэй зам дээрэ шэлжүүлэн оруулһан ябадал хадаа капиталистическэ үйлэдбэриин зүришэлдөөнүүдые улам шангадхана, шэнэ экономическа һандаралда орохо услови байгуулна.

Хүдэлмэришэн анги хадаа хүдэлмэригүйдэлгын ба юумэнэй сэнгэй ургалтын хүшэр хүндэ байдалда үшөө ехээр зобоно. Эдеэ хоолой болон промышленна товарнуудай сэнгүүд саг үргэлжэ ургана. Англида 1950 оной майһаа 1951 оной май хүрэтэр тоһоной сэн—40 процент, будэй—90 процент ехэ болоо. Францида 1950 оной майтай сасуулхада 1951 оной апрель соо розничнo сэнгүүд: рисэй—22,5 процент, мяханай—30,8 процент, тоһоной—29,6 процент ехэ болоо. Ниитын хэрэглэлэй товарнуудай сэнгүүдэй дээшэлһэн ябадал хадаа ажалшадай бодото салингай саашадаа доошолхо, тэдэнэрэй ажабайдалай муужарха ябадалда хүргэнэ.

Ажахын капиталистическэ системын ехэ муу байһаниинь мүнөө үеынхидэ адли нимэ элеэр хэзээшье харагдаагүй юм.

Амгалан байдалай ажахын ба культурна байгуулалтадаа советскэ арадай туйлаһан гайхамшагта туйлалтанууд гансал социализм лэ хүн түрэлтэниие капиталай богоолшололгоһоо, кризисүүдһээ, хүдэлмэригүйдэлгэһөө, гуйраншалгаһаа абарха юм гэжэ бүхы дэлхэйн ажалшадта эли тодоор харуулна. Капиталистическэ богоолшололгын гэнжэнүүдые хаяһан ба шэнэ, социалистическэ ажабайдал байгуулжа байдаг арадууд ажахын байгуулалтада хэды ехэ гайхамшагта амжалтануудые туйлаха байнаб гэжэ бүхы дэлхэйн олон миллион ажалшад харана. Советскэ хүнүүдэй ябажа байдаг зам хадаа зол жаргал болон эрхэ сүлөө тээшэ ошохо эгээн дүтын ба эгээн үнэн зүб зам гэжэ тэдэнэр үшөө элеэр ойлгоно. Советскэ Союзай жэшээ хадаа ажалшадые эб найрамдалай түлөө, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлдэ зоригжуулна.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр шэнэ, социалистическэ ажабайдал байгуулха зам дээрэ Европын болон Азиин хэдэн оронуудай арадууд гараһан байна. Советскэ Союзай ахадуугэй туһаламжада түшэглэн, арадай-демократическа оронууд ажахы болон культураа амжалтатайгаар хүгжөөнэ. Хитадай алдарта коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро орон дотороо угаа ехэ аграрна хубилалтануудые хэжэ, гүрэнэй промышленностиие хүгжөөжэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүсэнүүдые бодхоожо, үргэн ехэ культурна байгуулалта хэжэ байдаг агуу ехэ хитад арад тон ехэ амжалтануудые туйлаа. Европын арадай-демократическа оронууд дотор—Польшодо, Чехословакида, Венгридэ, Румынида, Болгарида, Албанида—социалистическэ байгуулалта амжалтатайгаар дэлгэрүүлэгдэнэ. Арадай демократиин оронууд дотор промышленность болон хүдөө ажахые дэбжүүлһэнэй үндэһөөр ажалшадай материальна байдал таһалгаряагүй һайжарна. Хүдэлмэригүйдэлгэ усадхагдаа, бодото салин хүлһэн ургана, ниитын культурна хэмжээн дээшэлнэ. Арадай-демократическа байгуулалта капитализмда орходоо булюу һайн байһанаа түргэнөөр харуулна.

Советскэ Союзай толгойлдог, морально-политическэ талаараа нэгэдэмэл ба айхабтар ехэ экономическа хүсэтэй социализмын болон демократиин лагерь хүсэн түгэс, дабагдашагүй хэрэм болонхой.

Советскэ хүнүүд ерээдүй тээшээ найдамтайгаар харана. Коммунистнуудай агуу ехэ партиин, Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэри доро советскэ арад коммунизмын илалта тээшэ дабшана.

И. ИКОННИКОВ.

ОСН-эй Генеральна Ассамблейн зургаадахи сесси

Подкомитедэй хүдэлмэриин дүнгүүд

ПАРИЖ, декабриин 13. (ТАСС). (ТАСС-эй тусхай корреспондент). «Бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба зэбсэглэлые гуримшуулха, хизаарлаха ба тааруугаар хорооха» гэһэн нэрэтэйгээр зүблэхэ зүйлдэ гурбан гүрэнэй (США-гэй, Великобританиин ба Франциин) оруулһан резолюциин проект, тэрэшэлэн тэрээндэ СССР-эй делегациин хэһэн заһабаринууд Политическэ комитедтэ зүбшэн хэлсэгдэжэ үргэлжэлөө.

Комитедтэ түлөөлэгдэн ороһон 60 ороной делегацинууд, айлшад ба журналистнууд СССР-эй делегациин толгойлогшо А. Я. Вышинскиин үгые ехэ анхаралтайгаар шагнаа. А. Я. Вышинский болбол зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа асуудалаар алишье талада таарамжатай дурадхалнуудые һанамжалхын тула СССР-эй, США-гэй, Великобританиин ба Франциин түлөөлэгшэдһөө бүридүүлэгдэһэн подкомитедэй хүдэлмэриин дүн гаргаба.

Энэ подкомитет багашаг асуудалнуудаар гараһан зарим арсалдаануудые зайсуулан, бараг үрэ үгөө. Гэбэшье нэгэн талаһаа СССР-эй, нүгөө талаһаа США-гэй, Англиин ба Франциин хоорондо тон шухала асуудалнуудаар гараһан арсалдаанууд үнэндөө ойроо хүртөөгүй үлээ, теэд эдэ асуудалнуудаар шиидхэбэриин гарахые бүхы дэлхэйн эрдэнүүд хүлеэжэ байна гэжэ Вышинский тэмдэглэбэ.

Атомна зэбсэг хориможолгоһоо, тиимэ хоримжолгодо уласхоорондын шанга хиналта тогтоолгоһоо арсаһан ябадалаа зүбтүүлхын тулэ США-гэй, Англиин ба Франциин делегацинуудай дурдаһан баримтануудай тон бурууе СССР-эй делегациин толгойлогшо өөрынгөө үгэ соо бүрин элирүүлээ.

Вышинскиин һүүлээр Франциин делегат Жюль Мок үгэ абаба. Тэрэнэй хэлэһэн үгэнь эб найрамдал хамгаалгын интересүүдтэ харша харза бодолоо зүбтүүлхэ гэһэн гурбан гүрэнэй делегацинуудай һэдэлгэнүүдые дабтаһан ябадал болоно. Гурбан гүрэнэй делегацинууд хэдэ хэдэн пунктнуудаар подкомитедэй туйлаһан хэлсээнтэй зохилдуулан өөһэдынгөө проектдэ зарим заһабаринуудые оруулха байна гэжэ Мок мэдүүлбэ.

Уругвайско-советскэ хани барисаанай һара

МОНТЕВИДЕО, декабриин 13. (ТАСС). Уругвайско-советскэ хани барисаанай һара Уругвайда амжалтатайгаар боложо дүүрэбэ.

Советскэ Союзтай хани барисаагаа бэхижүүлхэ ябадалда зорюулагдаһан олон тоото суглаанууд культурна ба профсоюзна организацинуудта һарын турша соо болоод, Агуу ехэ Октябрьска социалистическэ революциин 34 жэлэй ой тухай, эб найрамдалай түлөө советскэ арадай тэмсэл тухай, СССР-тэ эрдэм гэгээрэлэй хүгжэлтэ тухай, Советскэ Союздахи ажалай ба салин хүлһэнэй системэ тухай, коммунизмын агууехэ барилганууд тухай, дэлхэй дээрэ эгээн демократическа Сталинска Конституци тухай элидхэлнүүд хэгдэбэ.

Зохёон бүтээхэ амгалан ажалда, культура ба искусство хүгжөөхэ ябадалда советскэ арадай туйлаһан амжалтануудые харуулһан фотовыставкэнүүд ехэ һонирхолтой байгаа. «Ленин», «Академик Иван Павлов», «Зоригто хүнүүд», «Еһотой хүн тухай повесть», «Эльба дээрэхи уулзалга» ба бусад советскэ фильмнүүд һарын туршада харуулагдаба.

Болгариин үйлэдбэриин түрүүшүүлэй ниитэ-республиканска зүблөөн

СОФИЯ, декабриин 13. (ТАСС). Промышленностиин, транспортын ба барилгын стахановецуудай, ударнигуудай ба уралан һарижуулагшадай ниитэ-республиканска зүблөөн мүнөөдэр Софияда нээгдэбэ.

Зүблөөндэ хабаадагшад бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй вождь ба багша, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө агууехэ тэмсэлшэ—нүхэр И. В. Сталиниие Хүндэтэ президиумдээ угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгаба.

Зүблөөндэ мянга гаран делегадууд — үйлэдбэриин алдарта түрүүшүүл, социалистическэ ажалай геройнууд, димитровскэ шангай лауреадууд, ордентод сугларба. Болгарска коммунистическэ партиин ЦК-гэй генеральна секретарь ба Болгариин министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Вылко Червенков түрүүтэй тус ороной партийна ба гүрэнэй элитэ ехэ ажал-ябуулагшад зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаа.

БКП-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүн, министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо Райко Дамянов «Мүрысөө ба ударничествые саашадань хүгжөөхэ тухай, промышленность, транспорт ба барилга дээрэхи хүдэлмэриин стахановска методүүд тухай» элидхэл хэбэ.

Кореядэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ тухай хэлсээнүүд

ПЕКИН, декабриин 13. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондент Кэсонһоо иигэжэ дамжуулба:

Кореядэ даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээ хэжэ байгаа манай делегаци зүблэхэ зүйлэй дүрбэдэхи пунктые — сэрэгэй пленэйхид тушаа хэмжээ-ябуулганууд тухай зүбшэн хэлсэхын тула шэнэ подкомитет байгуулха гэһэн дурадхалыень зүбшөөрхэ байһанаа энэ үглөөгүүр нүгөө талада мэдээсээ.

Корея руу ямаршье зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэглэл ба һомо хэрэгсэлнүүдые ондоо тээһээ асархагүй, адаглан шэнжэхэ ябадал хангахын тула нейтральна оронуудай түлөөлэгшэдые уриха гэжэ хоёр тала өөһэдыгөө уялгалха ёһотой гэһэн манай декабриин 3-най нэмэлтэ дурадхал тушаа өөрынгөө һанамжа хэлэхые нүгөө тала подкомитедэй мүнөөдэрэй заседани дээрэ арсажа үргэлжэлһэн байна.

Манай делегат зүблэхэ зүйлэй гурбадахи пунктые шиидхэхэ дүрбэн гол принцип дахинаа табяа гэбэл:

1. Дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархаха ябадал гаргахагүй. Алишье тала дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархаха гү, али Кореядэхи ямаршье барилга хинан шалгаха эрхэгүй.

2). Сэрэгэй демаркационно лини тухай хэлсээнтэй зохилдуулан, хоёр талын зэбсэгтэ хүсэнүүд ямар нэгэн болзор соо ара талын районуудһаа, эрье шадарай аралнуудһаа, ондоо талын уһануудһаа гаргагдаха ёһотой.

3). Кореядэ даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээнэй хэгдэжэ байхэ үе соо ямаршье зэбсэгтэ хүсэнүүд, зэбсэглэл ба һомо хэрэгсэлнүүд асарагдаха ёһогүй.

4). Хоёр талын зүблэрһэн демилитаризованно зонын саанахи ара талада байһан буулгалгын портнуудые хинан шалгаха ябадал нейтральна оронуудай түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн адаглан шэнжэгшэдээр бэелүүлэгдэхэ ёһотой.

Даб дээрэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээнэй баталагдаһанай һүүлээр хоёр талын сэрэгэй бүхы пленэйхидые дары бүридхэхэ принципые манай делегат зүблэхэ зүйлэй дүрбэдэхи пункт тушаа подкомитедэй заседани дээрэ дурадхаһан байна. Гэхэ зуура, нүгөө тала энэ принцип тушаа өөрынгөө хараа бодол хэлэхээ мүн лэ арсаба. Харин сэрэгэй нэгэн талын үлүү эрхэ гэдэгые нэгэ талынхидай абахагүйнь тула хоёр талын пленэйхид үнэн сэхэ ба зүб үндэһэн гэдэгэй ёһоор сүлөөлэгдэхэ ба андалдан абалсагдаха ушартай гэжэ тэдэнэр мэдүүлбэ. Даб дээрэхи эбэй туйлагдаһанай һүүлээр пленэйхидэй зариманиинь лэ сүлөөлэгдэхэ, тиихэдэ нүгөө хубинь баригдаһан зангаараа үлэхэ ябадал хараадаа абана бэшэ гүт гэжэ нүгөө талаһаа манай делегат сэхэ асууба. Үглөөдэрэй заседани дээрэ энэ асуудалда сэхэ харюу үгэхыень нүгөө талада дурадхагдаа.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, декабриин 13. (ТАСС). Корейскэ Арадай армиин соединенинүүд Хитадай арадай һайндуратанай частьнуудтай нигта хани харилсаатай ябажа, анханай рубежүүд дээрэ американо-английска интервентнүүдтэ ба лисынмановска сэрэгүүдтэ эсэргүү хамгаалалтын байлдаануудые хэжэ үргэлжэлөөд, тэдэнэй хүнүүдтэ ба техникэдэ гээлтэ хоролтонуудые ушаруулжа байна гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Үнгэрһэн 10 үдэрэй турша дотор дайсанай добтолгонуудые амжалтатайгаар гэдэргэнь сохёод, арадай сэрэгүүдэй соединенинүүд американска 3-дахи, 7-дохи, 24-дэхи, 25-дахи пехотно ба мотомеханизированнэ 1-дэхи дивизинүүдэй, «Нацануудай британска хани харилсаанай» дивизиин, лисынмановска 1-дэхи, 2-дохи, 6-дахи ба 7-дохи дивизинүүдэй частьнуудта ехэ гээлтэ хоролто ушаруулаа.

Байлдаануудай үедэ дайсанай 4.486 солдадууд ба офицернүүд алагдаһан, шархатаһан ба плендэ абтаһан байна. 14 хүндэ пулемет, 42 хүнгэн пулемёт, 642 винтовко, 122 автомат, 13 радиоустановко, мүн олон тоото һомо хэрэгсэлнүүд ба сэрэгэй ондоо эд зөөри абтаа. Элдэб калибрын 18 ехэ буу абтаһан ба үгы хэгдэһэн байна. Дайсанай 11 танк усадхагдаа, 7 корабль шэнгээгдээ, 21 самолёт унагаагдаа, 4 самолёт гэмтээгдээ.

Зүүн Хитадта арадай барилга хэгдэнэ

ШАНХАЙ, декабриин 12. (ТАСС). Зүүн Хитадта арадай барилгын методээр ирригационно барилга хэхэ тухай шиидхэбэри Зүүн Хитадай сэрэгэй-захиргаанай комитедэй заседани дээрэ абтаа гэжэ «Цзефанжибао» газетэ мүнөөдэр мэдээсээ.

Энэ жэлдэ Зүүн Хитадай элдэб районуудта таряашад арадай барилгын методээр ирригационно жэжэ олон барилга бүтээжэ, 114 миллион кубометр газар малтаа гэжэ шиидхэбэри соонь хэлэгдэнэ. Тэрэнэй ашаар 48 миллион гаран му (1 му 1,16 гектартай адли) тариалангай газарые үерһөө хамгаалһан ба уһаар хангаһан байна.

1952 оной түсэбөөр Шаньдун провинциин хадата нютагуудта, Цзянсу ба Аньхуэй провинцинуудай урда талада 44 мянга гаран хаалта ба уһалалгын элдэб барилга хэхээр хараалагдана.

Панчен-ламын ойрын хүнүүд Лхаса бусажа ерээ

ПЕКИН, декабриин 12. (ТАСС). Панчен-ламын ойрын 200 хүн — Цинхай провинцидахи түбэдүүдэй шажанай ба гражданска дээдэ эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд һүүлэй 28 жэлэй турша дотор Тибедэй газаа тээ байһанаа декабриин 1-дэ Лхаса бусажа ерээ гэжэ Синьхуа агентствын корреспондент Лхасаһаа мэдээсэнэ. Тибедтэхи Арадай-сүлөөлэлгын армиин түлөөлэгшэд, тибетскэ нютагай правительствын түлөөлэгшэд, ламанар, городой хүн зон тэдэниие халуунаар угтан абаба.

Тибедтэхи Арадай-сүлөөлэлгын армиин частьнуудые командалагша генерал Чжан Го-хуа ба генерал Тань Куань-сань гэгшэд ерэгшэдэй хүндэлэлдэ декабриин 2-то уулзалга хэбэ.

Уулзалга дээрэ Мао Цзе-дунай, далай-ламын ба панчен-ламын хүндэлэлдэ юрөөл табигдаа.

США-да коммунистнуудые мүрдэнэ

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 13. (ТАСС). Пенсильвани штадай хуули гаргалгын суглаан коммунистическэ партиин ажал-ябуулга хориһон хуули батала абаа.

Штадай хуули гаргалгын суглаанай хоёр палатын һайшааһан энэ хуули коммунистическэ партиин гэшүүн байха ябадалые хорино, «компартиин революционно ажал-ябуулгада хабаадаһанай» түлөө 20 жэлээр түрмэдэ хааха ба 20 мянган доллар яла түлүүлхэ гэһэн эгээн ехэ хэһээлтэ хараална. Энэ хуули хадаа һунгагдадаг тушаал эзэлдэг нюурнуудые ба һургуулиин багшанарые оруулалсан, гүрэнэй албан тушаалта бүхы нюурнуудһаа «үнэн байха гэһэн тангариг» үгэхые эринэ.

«Гражданска эрхэнүүдэй түлөө тэмсэлэй конгресс» тус хуулиие буруушаагаа, энэ хадаа «Үгын сүлөө усадхаһан Смитын хуулиин хойшолон ба дай үүдхэгшэдэй зүгһөө Вашингтондо, Пенсильванида үүсхэгдэжэ байгаа антикоммунистическэ галзууралгын дүн мүн» гэжэ нэрлэбэ.

Франциин ажалшадай протест

ПАРИЖ, декабриин 12. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн 6-дахи сессидэ ерэһэн арабска ба мусульманска оронуудай делегадуудай хүндэлэлдэ уулзалга хэхые полициин префектын хориһон ябадал буруушаахын тула үбэлэй велодромой дэргэдэ сугларһан, Сена департаментдахи алжирска 15 мянга шахуу ажалшадые французска полици декабриин 8-да баряа гэжэ мэдээсэгдэһэн байгаа.

«Юманите» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, протестын манифестацида хабаадаһан 11 хүн сүүдтэ үгтөө. Сүүд хадаа 8 үдэрһөө 3 недели хүрэтэр болзороор түрмэдэ хааха ба 3-һаа 9 мянга хүрэтэр франк хэмжээтэй яла түлүүлхэ гэжэ тэдэниие сүүдлэбэ. «Олон хүниие иигэжэ арестовалха гээшэ,— гэжэ сүүд дээрэ үгэ хэлэһэн адвокат Стиб мэдүүлбэ,—расова зэбүүрхэлгэ гаргаһан ябадал мүн».

Ажалай Бүгэдэниитын конфедерациин, Франциин коммунистическэ партиин, французска эхэнэрнүүдэй Союзай ба франциин республиканска залуушуулай Союзай түлөөлэгшэд хамтын мэдүүлгэ толилбо. Парижын ажалшад национальна бэеэ дааха байдалайнгаа түлөө гадаадын богоолшологшодто эсэргүү тэмсэжэ байгаа Египедэй, Марокко, Алжирай ба Тунисай арадуудай тэмсэл дэмжэнэ гэжэ протест соонь хэлэгдэнэ.

Турцида фашистска хуули гаргагдаа

СОФИЯ, декабриин 12. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, турецкэ меджлис прогрессивнэ нюурнуудые хэһээхэ ба тэдэниие мүрдэхэ тухай фашистска хуули гаргаба.

Шэнэ найруулгаар, уголовно кодексын 141-дэхи статья хадаа мүнөөнэй политическэ байгуулалтада эсэргүүсэгшэдые 8-һаа 15 жэл хүрэтэр түрмэдэ хааха гү, али саазалан алаха гэжэ хараална. Турецкэ хархис этэгээд Моджан гэгшын дурадхаһан хуулиин проектдэ правительствын дурадхалаар «заһабаринууд» оруулагдаа, тэдэнь орон соохи дотоодын политическэ ёһо журамда дурагүйтэһэн ямаршье организацинууд ба хүнүүдые мүрдэхэ арга турецкэ засагаархидта олгоно.

Хуулиин проект зүбшэн хэлсэхэ үедэ меджлистэ болоһон үгэ хэлэлгэн фашистска энэ хуулиин бодото зорилгые элирүүлээ.

Хуулиин проект итальянска фашистска кодексһоо буулгагдаа гэжэ арадай республиканска партиин түлөөлэгшэ Барутчу тэмдэглэбэ. «Энэ хуулиин абтаһан сагһаа хойшо Турци дотор шуһата үе эхилхэ байна» гэжэ депутат Джезми Тюрк мэдүүлбэ.

США-гэй империалистнуудай үмэнэ һүгэдэн дохихо политикань турецкэ арадаар дэмжэгдэнэгүй гэжэ турецкэ зонхилхы нюурнууд ойлгоно. Агрессивнэ Хойто-атлантическа блогто Турциин ороһон, Дүтын ба Дунда Востогто сэрэгэй бусад блогуудые бэлэдхэлгэдэ тэрэнэй хабаадаһан тушаа арад үргэн олониитын ехэ дурагүйтэлгэ дарахын тула тэдэнэр фашистска арга методүүдые хэрэглэн, хэһээлтэ хэнэ.

Египетскэ посолые Англиһаа яаралтайгаар дуудажа ерүүлээ

ЛОНДОН, декабриин 13. (ТАСС). Лондонско радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, өөрынгөө посолые Англиһаа дуудажа асарха гэжэ египетскэ правительство шиидхэбэ.

Шатараар СССР-эй XIX түрүү һуури эзэлхын түлөө

Керес дахин СССР-эй чемпионой нэрэзэргэдэ хүртэбэ

Шатараар ороной түрүү һуури эзэлэлгын 17-дохи, һүүлшын тур декабриин 13-да Союзуудай Байшангай Колонно зал соо болобо. Керес Тайманов, Геллер Новотельнов, Терпугов Петросян, Аронин Смыслов гэгшэдэй наадалгань сугларһан олон хүнүүдые ехээр һонирхуулаа.

Гроссмейстер Пауль Керес.

Керес Тайманов хоёр наадахадаа, Керес өөрынгөө хүсэнүүдые тэн һайнаар хубаарилан табижа, 18-дахи ябадалдаа центрээр добтолго хэбэ. Тэрэнэй һүүлээр Керес нүгөө талын ноёной флангда добтолоо. Тохёолдоһон аюулые Тайманов контрсохилтоор зайлуулха гэжэ оролдобошье амжалта туйлажа шадаагүй. Түгэсхэлдөө зүбөөр ябажа илалта туйлаад, Керес нэгэдэхи һуури ба СССР-эй чемпионой нэрэзэргые өөртөө хангаба. Хүнүүд гроссмейстерэй ехэ амжалтые халуунаар һайшаагаа.

Оюун бэлигтэ залуушуул ехэ амжалта туйлаба. Петросян Терпугов хоёр наадажа, Терпугов шүүгдэбэ. Геллер Новотельновтэй наадаад, шүүбэ.

Тиин залуу шатаршад — Москвагай чемпион Петросян ба одесскэ мастер Геллер гэгшэд тус бүри 11,5 очко абажа, турнирта хоёрдохи ба гурбадахи һуури хубаалдаба.

Аронин Смыслов хоёрой парти шанга тэмсэлэй һүүлээр хойшолуулагдаа.

Флор Моисеевые, Котов Липницкиие шүүгээ. Авербах Ботвинник хоёр тэнсэбэ. Бондаревский Бронштейн, Копылов Симагин гэгшэдэй наадалга дүүрээдүй.

15-дахи турһаа дүүрээгүй үлэһэн Котов Флор хоёрой парти 115-дахи ябадалдаа Флорой илалтаар дүүрэбэ.

Хойшолуулагдаһан партинуудые декабриин 14-дэ наадажа дүүргэхэ байна.

(ТАСС).

Лекци ба концерт

Бургалтайн дунда һургуулиин багша Лодон Линхобойн «Заветы Ильича», «Улаан Бургалтай» колхозуудай гэшүүдтэ «Коммунизмын агууехэ барилганууд» гэһэн темээр лекци уншаба. Сугларһан колхознигууд энэ лекциие анхаралтайгаар шагнажа, туйлай ехэ гидроэлектростанцинуудай, каналнуудай барилга тухай, хүсэ ехэтэ техникэ тухай, барилгашадай ажалай амжалтанууд тухай лекторэй хэлэхэдэ ехээр һонирхобо.

«Заветы Ильича» колхоздо уншагдаһан лекциин һүүлээр Бургалтайн дунда һургуулиин һурагшад концерт харуулаа.

В. Бадмаев.

Санын станци эмхидхэгдээ

Физкультура ба спортын Улан-Удын городской комитет Сэлэнгын Прорва гэжэ татуурай зүүн эрье дээрэ санын станци нээбэ. Станциһаа хүнүүд сана абажа наадаха юм. Мүнөө үедэ ехэ хүнүүдэй 250 паар сана, мүн үхибүүдэй сананууд тэндэ бии. Энэ станци үдэр бүхэндэ үглөөнэй 9 часһаа үдэшын 19 час хүрэтэр хүдэлмэрилхэ байна.

Эндэ санаар ГТО ба БГТО-гэй значогуудта нормо тушаан абаха ба санаар ябалгада хүнүүдые һургаха инструктор хүдэлмэрилнэ.

Предприятинуул, эмхи зургаанууд ба һургуулинуудай коллективүүд санын урилдаа эндэ эмхидхэжэ болохо байна.

И. Альцман, санын станциин начальник.

Тобшо һонинууд

◆ **Эрхим пастух.** Молотовой нэрэмжэтэ колхозой (Яруна) малша-пастух Я. Батуевагай дааһан малнууд тобир тэрганаар үбэлэй байрада оруулагдаба. Нүхэр Батуева эрхим хүдэлмэрингөө түлөө колхозойнгоо правлениин шанда олон удаа хүртэһэн байна.

◆ **Тэжээл алмана.** «Искра» колхоз (Тарбагатай) жэл бүхэндэ гахайнуудаа спиртын заводто абаашажа эдеэлүүлдэг дээрэһээ ехэхэн тэжээл алмана. Мүн гахайнуудаа бордуугаар эдеэлүүлэн, тарганаар ондо оруулжа байна.

◆ **Столовын барилгада 100 мянган түхэриг.** СССР-эй мяханай ба һүнэй промышленностиин Министерство Улан-Удын мяханай-консервын комбинадай дэргэдэ шэнэ столово барихын тула 100 мянган түхэриг һомолбо.

◆ **Механизированнэ кузницатай болохонь.** Молотовой нэрэмжэтэ колхоз (Яруна) механизированнэ кузница барижа байна. Тэндэ үрэмдэлгын, мүлилгын, модо [illegible] руулдалгын станогууд тодхогдохо юм.

◆ **Һургуулиинхидай концерт.** Гундын долоонжэлэй һургуулиин дэргэдэхи уранһайханай самодеятельностиин коллектив Яруунын мяханай совхозой 1-дэхи фермын хүдэлмэрилэгшэдтэ «Зоя» гэжэ зүжэг харуулба.

◆ **600 мянган түхэриг түлэгдэбэ.** Улан-Удэ городой нөөсэлгын центральна касса СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ гүрэнэй 5-дахи урьһаламжын 2-дохи тиражаар 600000 гаран түхэриг шүүбэри түлэбэ.

Харюусалгата редактор **Б. А. ОЧИРОВ.**

Мүнөөдэр кинотеатрнуудта

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — «Хуби заяагүй болгогдогшод» (20, 22 часуудта). «ЭРДЭМ» кинотеатрта — «Минии инаг дуран» (15, 17, 19, 21 часуудта).

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта— 4-52, сельскохозяйственного и промышленности—6-84, мест. информации и писем—6-84. Для междугородных переговоров 16.

Н—03746. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000.